

**НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН**

Навчально-методичний посібник

Київ 2020

УДК 378. 091 (072)

*Затверджено на засіданні методично-редакційної ради
Факультету міжнародних відносин Національного
авіаційного університету
(протокол № 9 від 18 грудня 2019 р.)*

Рецензенти:

Бонацька І.В. – канд. філ. н., доцент, доцент кафедри іноземних мов Факультету міжнародних відносин, Національний авіаційний університет.

Мельник Є.Ю., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов Факультету міжнародних відносин, Національний авіаційний університет.

Тимчик М.В.; кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії та методики фізичного виховання Факультету фізичного виховання , спорту і здоров'я Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова.

Скирда Т.С. Академічна мобільність майбутніх бакалаврів з міжнародних відносин. Навчально-методичний посібник для студентів ЗВО. К.: НАУ, 2020. 126 с.

Навчально-методичний посібник розглядає у рамках навчально-факультативного курсу Факультету міжнародних відносин такі питання: положення про порядок реалізації права на академічну мобільність, імплементація програми Еразмус +, ключові аспекти нового положення надання права на участь у програмах академічної мобільності студентам, впровадження академічної мобільності в освітній процес закладів вищої освіти (ЗВО); фінансування та збереження місця навчання та стипендії для студентів та місця роботи для працівників ЗВО, котрі беруть участь у програмах академічної мобільності тощо. Кожен розділ посібника має дидактичний блок, мета якого – сформувати готовність у майбутніх бакалаврів з міжнародних відносин до академічної мобільності.

Адресовано викладачам ЗВО, науковим працівникам, здобувачам першого, другого та третього рівнів вищої освіти.

© Т.С. Скирда

© Національний авіаційний університет

ВСТУП

У сучасному суспільстві освіта і знання стають транскордонним та транснаціональним явищем. Формування єдиного світового освітнього простору відбувається через зближення підходів різних країн до організації освіти, а також через визнання документів про освіту інших країн. Загальноєвропейський простір вищої освіти (ЕНЕА) й загальноєвропейський дослідницький простір (ЕРА) утворюють сучасне європейське суспільство знань. Спільний європейський освітній простір, з одного боку, сприяє зростанню мобільності студентів, а з іншого – академічна мобільність є необхідною умовою формування самого спільного освітнього простору.

Боротьба із високими рівнями безробіття – особливо серед молодих людей – є одним з першочергових завдань для урядів європейських держав. Занадто багато молодих людей передчасно залишають школу, підпадаючи під високий ризик безробіття та соціальної ізоляції. Такий самий ризик загрожує і багатьом дорослим працівникам з низькою кваліфікацією. Технології змінюють спосіб функціонування суспільства, і є необхідність забезпечити їх максимально ефективне використання.

Студентам закладів вищої освіти (ЗВО) України необхідно стати більш конкурентоспроможними. Глобалізований світ потребує освічених фахівців, які здатні реалізуватися в інтегрованому освітньому й

науковому просторі. Тож, освіта, підготовка, робота з молоддю та спорт є ключем для просування цінностей, властивих об'єднаній Європі XXI століття. Прискорення соціальної інтеграції, підвищення міжкультурного взаєморозуміння і почуття приналежності до спільноти – це ключові виклики, які має подолати освіта України як країна Європи.

Існує необхідність у наданні молодіжним організаціям та молодіжним працівникам відповідної підготовки та можливостей співробітництва задля забезпечення розвитку їхнього професіоналізму і європейського виміру молодіжної діяльності. Продуктивні системи освіти і професійної підготовки та молодіжна політика забезпечать людей уміннями і навичками, необхідними на ринку праці та в економіці, дозволяючи їм відігравати активну роль в суспільстві і досягати особистої самореалізації. Реформи в сфері освіти, професійної підготовки і молоді можуть посилити прогрес у досягненні цих цілей на основі спільного бачення між політиками і зацікавленими сторонами, надійних даних і співробітництва в різних областях і рівнях.

Академічна мобільність призначена для підтримки зусиль країн-членів програми ефективно використовувати потенціал талановитих людей з Європи і соціальний капітал, підтверджуючи принцип навчання впродовж життя шляхом поєднання підтримки та формального,

інформального і неформального навчання в системі освіти, професійної підготовки та розвитку молоді.

Досліджувана нами тема академічної мобільності тісно пов'язана з програмою Еразмус +, яка підвищує можливості для мобільності та співпраці з країнами-партнерами, зокрема, в сферах вищої освіти.

Програма Еразмус + здійснює суттєвий внесок у досягнення цілей Стратегії «Європа 2020», завдань Стратегічної рамки Європейського співробітництва в сфері освіти та навчання (Education and Training 2020) тощо. Програма також сприяє створенню та розвитку європейських і національних мереж ЗВО, забезпечуючи можливості для співпраці між зацікавленими сторонами та обміну і передачі знань та інновацій в різних сферах, зокрема освітніх.

Програма підтримує напрями діяльності, співпрацю та інструменти відповідно до цілей стратегії «Європа 2020» та її основних ініціатив. Програма також сприяє досягненню – через відкриті методи координації – цілей Стратегії Європейського співробітництва у сфері освіти та науки, Європейської молодіжної стратегії. Ці інвестиції в компетентності підуть на користь особам, установам, організаціям та суспільству, роблячи внесок у розвиток і забезпечення благополуччя та соціальної інтеграції в Європі та за її межами.

Концептуальними щодо академічної мобільності є положення Болонської декларації про те, що студенти Європи мають потребу і право на навчання

для здобуття ступенів, що визнаються в Європі, а не тільки в країнах (регіоні), де їх здобуто, а також те, що головною відповідальністю ЗВО та установ європейської вищої школи є гарантування надання однаково високого рівня кваліфікації своїм студентам.

Адаптація національної системи освіти до загальноєвропейських критеріїв дозволить Україні забезпечити принципову можливість розвитку академічної мобільності у ЗВО. Інструменти й способи забезпечення сумісності та порівнюваності національних складових в рамках європейської системи вищої освіти розроблено в наступних базових документах Болонського процесу:

- Всеосяжна рамка кваліфікацій для Європейського простору вищої освіти (The Overarching Framework for Qualifications in the European Higher Education Area – QF-EHEA), заснована на Дублінських дескрипторах;

- Європейська рамка кваліфікацій для навчання впродовж життя (European Qualifications Framework for Lifelong Learning – EQF-LLL), ініційована Європарламентом та Єврокомісією;

- Кроки з розробки національних рамок кваліфікацій, ухвалені на Лондонській конференції міністрів, відповідальних за вищу освіту (2007);

- Рекомендації країнам з проведення процесу верифікації – критерії і процедури для підтвердження сумісності рамок освіти. Завершення процесу самоідентифікації має бути зафіксовано у

Diploma Supplement через вказівки про зв'язок національної рамки кваліфікацій і QF-EHEA;

- Критерії і процедури узгодження національних рівнів кваліфікації з Європейською рамкою кваліфікації (Додаток до листа Європарламенту і Ради Європи від 06.04.2008 року № 14499);

- Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area – ESG);

- Керівництво користувача ECTS (European credit transfer and accumulation System users guide) у новій редакції 2009 року;

- Європейський реєстр агенцій із забезпечення якості (European Quality Assurance Register for Higher Education);

Для студентів факультету міжнародних відносин Національного авіаційного університету Програма Еразмус + є важливою тому, що вона тісно пов'язана з розвитком академічної мобільності.

Метою навчально-методичного посібника формування готовності бакалаврів з міжнародних відносин Факультету міжнародних відносин Національного авіаційного університету до академічної мобільності.

Досягненню мети сприяє змістове тло посібника, яке містить інформацію про важливі аспекти стратегії реформування вищої освіти в Україні, імплементації програми Еразмус + з її основним компонентом «академічна мобільність» тощо.

Посібник складається із шести розділів, загальних висновків та рекомендованого списку літератури. Кожен розділ містить блок завдань для студентів, складених із урахуванням особливостей засвоєння інформації про академічну мобільність.

Навчально-методичний посібник покликаний дати оцінку потенційним можливостям для бакалаврів міжнародних відносин щодо залучення їх до програм академічної мобільності.

ЗМІСТ

Розділ 1. <i>Реформа та стратегія вищої освіти. Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність.</i>	10
Розділ 2. <i>Імплементация програми Еразмус + як вагомий інструмент системи якості освіти</i>	22
Розділ 3. <i>Відомості про програму Еразмус +</i>	36
Розділ 4. <i>Структура програми Еразмус +</i>	57
Розділ 5. <i>Академічна мобільність – один з основних компонентів програми Еразмус +</i>	70
Розділ 6. <i>Оцінювання програми Еразмус + та визнання подання звітів.</i>	101
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	113
СПИСОК ДЖЕРЕЛ	РЕКОМЕНДОВАНИХ 115

РОЗДІЛ 1

Реформа та стратегія вищої освіти. Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність

Міністерством освіти і науки презентовано проєкт Стратегії реформування вищої освіти в Україні до 2020 року. Метою реформування є створення привабливої та конкурентоспроможної національної системи вищої освіти України, інтегрованої у Європейський простір вищої освіти та Європейський дослідницький простір. Реалізація стратегії розрахована на 2015-2020 роки. Основні завдання реформ:

1. Забезпечення конституційних прав громадян на якісну вищу освіту та рівного доступу до якісної вищої освіти.

2. Реорганізація системи управління вищої освіти з метою забезпечення захисту національних, регіональних та місцевих інтересів, а також інтересів всіх суб'єктів національної системи вищої освіти України.

3. Трансформація університетів у центри незалежної думки, які здатні дати персонал та ідеї для прискореної модернізації країни.

4. Забезпечення справедливої конкуренції між ЗВО як запоруки високої якості вищої освіти.

5. Створення належного зв'язку між ринком праці та системою вищої освіти.

6. Інтеграція вищої освіти України у світовий і європейський освітній простір.

Основні принципи реформ

1. Людиноцентричність.
2. Наукова обґрунтованість.
3. Готовність до системних змін.
4. Реалістичність.
5. Послідовність.

Основні механізми реформ

1. Залучення до процесу здійснення реформ провідних вчених – викладачів ЗВО, які мають досвід наукової, педагогічної та організаційної співпраці з провідними університетами світу.

2. Поєднання колегіальних та менеджеріальних підходів в управлінні ЗВО. Залучення стейкхолдерів до ключових процесів функціонування ЗВО.

3. Підвищення соціального статусу науково-педагогічних і наукових працівників.

4. Забезпечення здорової і справедливої конкуренції на ринку освітніх послуг на основі об'єктивного оцінювання якості вищої освіти.

5. Перехід від системи державного замовлення до сучасних методів державного фінансування вищої освіти і науки. Трансформація системи бюджетного фінансування вищої освіти на основі конкурсного підходу та об'єктивізованої системи оцінювання якості діяльності ЗВО.

6. Концентрація фінансових ресурсів держави у провідних університетських центрах при збереженні фінансування провідних регіональних та галузевих ЗВО.

7. Запровадження регулярних діагностик ринку праці з метою раціонального використання бюджетних коштів на вищу освіту.

8. Стимулювання інтеграції університетів і наукових установ.

9. Забезпечення, разом з академічною, фінансової автономії ЗВО. Переведення ЗВО зі статусу бюджетних установ до статусу бюджетотримувачів із збереженням всіх пільг бюджетних установ. Поступове передавання державним ЗВО майна у власність.

10. Заохочення приватного інвестування у сферу вищої освіти і наукових досліджень.

Метою реформування є створення привабливої та конкурентоспроможної національної системи вищої освіти України, інтегрованої у Європейський простір

вищої освіти та Європейський дослідницький простір.

Основними завданнями стратегії реформування вищої освіти є забезпечення конституційних прав громадян на якісну вищу освіту та рівного доступу до якісної вищої освіти, реорганізація системи управління вищої освіти з метою забезпечення захисту національних, регіональних та місцевих інтересів, а також інтересів всіх суб'єктів національної системи вищої освіти України. Також стратегія передбачає трансформацію університетів у центри незалежної думки, забезпечення справедливої конкуренції між ЗВО як запоруки високої якості вищої освіти, створення належного зв'язку між ринком праці та системою вищої освіти, а також інтеграцію вищої освіти України у світовий і європейський освітньо-науковий простір.

До 2020 року передбачена модернізація та професіоналізація управління вищою освітою шляхом вирішення проблеми дебіюрократизації системи управління, приведення діяльності МОН України у відповідність до Конституції України та суттєвої реорганізації роботи освітнього міністерства.

Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність.

1. Це Положення встановлює порядок організації програм академічної мобільності для учасників освітнього процесу вітчизняних ЗВО (наукових

установ) (далі – вітчизняні учасники освітнього процесу) на території України чи поза її межами та учасників освітнього процесу іноземних ЗВО (наукових установ) (далі – іноземні учасники освітнього процесу) на території України.

2. Цілі, завдання та загальні правила забезпечення і реалізації права на академічну мобільність повинні відповідати основним принципам Спільної декларації міністрів освіти Європи «Європейський простір у сфері вищої освіти», вчиненої у м. Болоньї 19 червня 1999 р. (Болонська декларація).

3. Вітчизняні учасники освітнього процесу і ЗВО (наукові установи) та іноземні учасники освітнього процесу і ЗВО (наукові установи), що беруть участь у програмах академічної мобільності, є учасниками академічної мобільності.

4. Право на академічну мобільність може бути реалізоване на підставі міжнародних договорів про співробітництво в галузі освіти та науки, міжнародних програм та проєктів, договорів про співробітництво між вітчизняними ЗВО (науковими установами) або їх основними структурними підрозділами, між вітчизняними та іноземними ЗВО (науковими установами) та їх основними структурними підрозділами (далі – ЗВО (наукові установи)- партнери), а також може бути реалізоване вітчизняним учасником освітнього процесу з власної ініціативи, підтриманої адміністрацією вітчизняного ЗВО (наукової установи), в якому він постійно

навчається або працює, на основі індивідуальних запрошень та інших механізмів.

5. За місцем реалізації права на академічну мобільність вона поділяється на: *внутрішню академічну мобільність* – академічна мобільність, право на яку реалізується вітчизняними учасниками освітнього процесу у ЗВО (наукових установах)-партнерах в межах України; *міжнародну академічну мобільність* – академічна мобільність, право на яку реалізується вітчизняними учасниками освітнього процесу у ЗВО (наукових установах)-партнерах поза межами України, а також іноземними учасниками освітнього процесу у вітчизняних ЗВО (наукових установах).

Основними видами академічної мобільності є:

✓ *ступенева мобільність* – навчання у ЗВО, відмінному від постійного місця навчання учасника освітнього процесу, з метою здобуття ступеня вищої освіти, що підтверджується документом (документами) про вищу освіту або про здобуття ступеня вищої освіти від двох або більше ЗВО;

✓ *кредитна мобільність* – навчання у ЗВО, відмінному від постійного місця навчання учасника освітнього процесу, з метою здобуття кредитів Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи та/або відповідних компетентностей, результатів навчання (без здобуття кредитів Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи), що будуть визнані у ЗВО постійного місця навчання вітчизняного чи

іноземного учасника освітнього процесу. При цьому загальний період навчання для таких учасників за програмами кредитної мобільності залишається незмінним.

6. Навчання вітчизняних та іноземних учасників освітнього процесу за узгодженими між ЗВО (науковими установами)- партнерами освітніми програмами, що включають програми академічної мобільності, може передбачати отримання випускниками документа про вищу освіту ЗВО (наукової установи) – партнера, а також спільних або подвійних документів про вищу освіту ЗВО (наукових установ)-партнерів.

7. Формами академічної мобільності для учасників освітнього процесу, що здобувають освітні ступені молодшого бакалавра, бакалавра, магістра та доктора філософії у вітчизняних ЗВО, є:

- 1) навчання за програмами академічної мобільності;
- 2) мовне стажування;
- 3) наукове стажування.

8. Формами академічної мобільності для осіб, що здобувають наукову ступінь доктора наук, науково-педагогічних, наукових і педагогічних працівників та інших учасників освітнього процесу, є:

- 1) участь у спільних проєктах;
- 2) викладання;
- 3) наукове дослідження;
- 4) наукове стажування;
- 5) підвищення кваліфікації.

9. Учасники освітнього процесу, які є здобувачами вищої освіти в межах програм внутрішньої мобільності, зараховуються до ЗВО (наукових установ)- партнерів в Україні як такі, що тимчасово допущені до освітнього процесу і мають права та обов'язки здобувачів вищої освіти вітчизняного ЗВО (наукової установи).

10. За домовленістю між учасниками академічної мобільності:

- ✓ здійснюється відбір учасників освітнього процесу для участі в програмах академічної мобільності;

- ✓ регламентуються перелік вимог та документів, необхідних для підтвердження участі в програмі академічної мобільності, процедура і строк їх подання;

- ✓ визначаються етапи, фінансові умови, види та форми академічної мобільності, тривалість і зміст навчання та стажування у ЗВО (наукових установах)- партнерах;

- ✓ визначаються умови визнання результатів навчання, стажування або проведення наукових досліджень та звітування науково-педагогічних, наукових та педагогічних працівників.

11. За здобувачами вищої освіти на період навчання в іншому ЗВО (науковій установі)- партнері на території України чи поза її межами зберігаються відповідно до укладеного договору про академічну мобільність місце навчання та виплата стипендії згідно із законодавством протягом

навчання, стажування чи провадження наукової діяльності в іншому ЗВО (науковій установі)-партнері на території України чи поза її межами, якщо стипендія не передбачена умовами академічної мобільності.

12. Особи, що уклали договори про навчання за програмою академічної мобільності, не відраховуються із складу здобувачів вищої освіти на період реалізації права на академічну мобільність та обліковуються в Єдиній державній електронній базі з питань освіти.

13. Здобувач вищої освіти, крім вивчення у ЗВО-партнері обов'язкових навчальних дисциплін, має право самостійного вибору додаткових навчальних дисциплін за погодженням з ЗВО, що направив його на навчання.

14. Іноземні здобувачі вищої освіти, що реалізують право на академічну мобільність в рамках договорів про співробітництво між вітчизняними та іноземними ЗВО (науковими установами)-партнерами, можуть бути зараховані на навчання до вітчизняних ЗВО:

1) за рахунок коштів міжнародних програм та організацій;

2) за рахунок власних надходжень ЗВО;

3) за рахунок коштів фізичних або юридичних осіб;

4) на умовах безоплатного навчання у разі взаємного обміну здобувачами вищої освіти, в тому числі за спільними освітніми програмами, які

передбачають отримання спільного або подвійного документа (документів) про вищу освіту на умовах безоплатного навчання у разі міжнародного обміну здобувачами вищої освіти, якщо кількість таких іноземних здобувачів вищої освіти не перевищує кількість вітчизняних здобувачів вищої освіти, які навчаються в іноземному ЗВО-партнері в межах програм академічної мобільності відповідно до укладених між ЗВО договорів про міжнародну академічну мобільність.

15. Науково-педагогічні, наукові, педагогічні працівники ЗВО (наукових установ) усіх форм власності можуть реалізувати право на академічну мобільність для провадження професійної діяльності відповідно до укладеного договору про участь у програмі академічної мобільності. При цьому за зазначеними працівниками зберігається основне місце роботи у вітчизняному ЗВО (науковій установі) до одного року. Оплата праці відповідно до законодавства за основним місцем роботи зберігається на строк до шести місяців, якщо вона не передбачена програмою академічної мобільності.

16. Іноземні наукові, педагогічні працівники ЗВО (наукових установ), які залучені до провадження освітньої та наукової діяльності, під час перебування у вітчизняному ЗВО (науковій установі)- партнері мають усі права та обов'язки його працівників.

Умови приїзду провідних іноземних науковців та діячів освіти на запрошення вітчизняних ЗВО (наукових установ) та їх перебування в Україні

можуть визначатися додатковими договорами, укладеними між вітчизняним ЗВО (науковою установою) та запрошеною особою.

17. Визнання результатів навчання здійснюється на основі Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи.

Порівняння обсягу навчального навантаження під час здобуття вищої освіти в межах програми академічної мобільності повинне ґрунтуватися на зіставленні результатів навчання, яких було досягнуто здобувачем вищої освіти у ЗВО-партнері, та результатів навчання, запланованих освітньою програмою ЗВО, в якому здобувач навчається на постійній основі.

Якщо здобувач вищої освіти під час перебування у ЗВО (науковій установі)- партнері, на базі якого реалізується право на академічну мобільність, не виконав програму навчання, то після повернення до ЗВО (наукової установи), в якому він навчається на постійній основі, йому може бути запропоновано індивідуальний графік ліквідації академічної заборгованості або повторний курс навчання за рахунок коштів фізичних чи юридичних осіб.

Питання для обговорення:

- 1. Напрямок стратегії вищої освіти.*
- 2. Основні завдання реформ вищої освіти.*
- 3. Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність.*
- 4. Цілі та завдання академічної мобільності.*

5. *Види та форми академічної мобільності.*
6. *Визначення результатів навчання на основі Європейської кредитно трансферно-накопичувальної системи.*

РОЗДІЛ 2.
Імплементація програми Еразмус + – вагомий інструмент системи якості освіти.

Одним з напрямів реформування вищої освіти – інтеграція у світовий освітній і науковий простір. Це має забезпечити реальне входження національної системи вищої освіти в світовий освітній і науковий простір шляхом її інтернаціоналізації, досягнення належного рівня відкритості та прозорості та інституціонального вдосконалення.

Для досягнення поставленої мети проаналізовано та узагальнено практику інтернаціоналізації вищої освіти України в контексті реалізації програм міжнародної співпраці ЄС. Термінологічне сполучення інтернаціоналізація вищої освіти використовується починаючи з 80-х років ХХ сторіччя, хоча саме явище має значно довшу історію.

В Європі важливість інтернаціоналізації вищої освіти було доведено більше 500 років тому, коли Еразм Ротердамський, теолог і мислитель пізньої епохи Відродження, мандруючи Європою та навчаючись в університетах різних країн, оцінив значущість одного з компонентів інтернаціоналізації

– мобільності та широкий спектр можливостей, які вона відкриває перед дослідниками.

Кілька століть потому, у 1987 р. на його честь названо програму ЄС з мобільності та міжнародної співпраці, яка понад 30 років успішно працює в Європі на розвиток якості вищої освіти та підвищення її конкурентоспроможності, а з 2004 р. поширюється і на Україну.

Вже довгий час сама назва програми – «Еразмус» – використовується для позначення механізму мобільності. Наприклад, співпраця між ЗВО Польщі та України, за підтримки національних органів влади, набула назви «Польський Еразмус», на галузевому рівні – «Медичний Еразмус», «Еразмус для молодіжного підприємництва». Поштовх вивченню інтернаціоналізації вищої освіти та розвитку міжнародної співпраці дав Болонський процес, започаткований у країнах Європи у 1999 р. проголошенням Болонської декларації. Українські дослідники активізували увагу до проблем інтернаціоналізації вищої освіти з приєднанням України до Болонського процесу у 2005 р.

Більшої значущості та важливості зазначена проблема набула після проголошення створення Європейського простору вищої освіти (далі – ЄВПО) у 2010 р., прийняття Закону України «Про вищу освіту» (2014 р.), Закону України «Про освіту» (2017 р.), підписання Угоди про асоціацію між Європейським Союзом та Україною (2014 р.) та інших євроінтеграційних процесів.

Вітчизняні і зарубіжні дослідники зважають на багатоплановість та багатовекторність інтернаціоналізації вищої освіти, розмаїття її (інтернаціоналізації) проявів і контекстів реалізації, зосереджуються на таких аспектах як: мобільність студентів, е-мобільність, інтернаціоналізація змісту освітніх програм, інтернаціоналізація в контексті глобалізації, реформування вищої освіти, управління закладами освіти, ЄПВО, Європейський дослідницький простір (далі – ЄДП), міжнародне співробітництво, стратегії інтернаціоналізації ЗВО, тенденції інтернаціоналізації, підвищення якості вищої освіти та інші.

Уперше в Україні офіційне визначення інтернаціоналізації вищої освіти надано в Національному освітньому глосарії: вища освіта (2014 р.): «Інтернаціоналізація (Internationalisation): у вищій освіті це процес інтеграції освітньої, дослідницької та адміністративної діяльності ЗВО освіти чи наукової установи з міжнародною складовою: індивідуальна мобільність (студентів, науковців, викладачів, адміністративного персоналу); створення спільних міжнародних освітніх і дослідницьких програм; формування міжнародних освітніх стандартів з метою забезпечення якості; інституційне партнерство, створення освітніх і дослідницьких консорціумів, об'єднань».

Програми міжнародної співпраці ЄС розвиваються на основі національних й

інституційних стратегій розвитку, інституційних партнерств. Таким чином, важливим постає завдання виявлення особливостей і тенденцій інтернаціоналізації вищої освіти на основі аналізу програм міжнародної співпраці ЄС, щоб запропонувати дієві рекомендації для підвищення ефективності запровадження таких програм.

Узагальнення різних етапів 24-річної практики участі України в програмах міжнародної співпраці ЄС дає змогу виявити особливості і тенденції інтернаціоналізації вищої освіти в Україні в контексті реалізації цих програм.

Щодо особливостей зазначених програм, то вони полягають у відкритості процесу визначення національних пріоритетів програм із залученням усіх зацікавлених сторін: ЗВО, Міністерства освіти і науки України, інших відповідних галузевих міністерств, яким підпорядковані ЗВО, роботодавців, студентських організацій, на основі нагальних потреб українського суспільства, стратегічних пріоритетів політики та положень Закону України «Про вищу освіту», Угоди про асоціацію між ЄС і Україною відповідно до національного, регіонального, інституційного та галузевого вимірів.

У співпраці між Представництвом ЄС в Україні, Міністерства освіти і науки України та проекту ЄС «Національний Еразмус+ офіс в Україні» (далі – Національний Еразмус+ офіс в Україні) запроваджено національні консультації з вироблення пріоритетів програм співпраці ЄС. З цією метою на

веб-сайті Національного Еразмус+ офісу в Україні публікується запрошення ЗВО України надсилати обґрунтовані пропозиції щодо нагальних проблем розвитку закладів на основі завдань стратегій розвитку або інтернаціоналізації (у разі наявності).

Надані пропозиції узагальнюються, узгоджуються з Міністерством освіти і науки України і подаються Представництву ЄС в Україні для затвердження Європейською Комісією. Обстеження веб-сайтів (англійською мовою) 25 Національних Еразмус+ офісів у країнах-партнерах дає підстави стверджувати, що в цих країнах подібний відкритий процес визначення національних пріоритетів відсутній.

Ще однією з особливостей програм міжнародної співпраці ЄС є кластеризація проектів за напрямками реформ та тематично спорідненими результатами – задля забезпечення синергії, міжпроектної співпраці та обміну досвідом на основі результатів проектів. Виокремлено відповідні кластери:

- а) розвиток системи забезпечення якості;
- б) третій цикл вищої освіти – підготовка докторів філософії;
- в) рамки кваліфікацій та освітні програми;
- г) інтернаціоналізація та мобільність.

Наступною особливістю програм є домінування спільних проектів міжнародної співпраці ЄС, спрямованих на модернізацію освітніх програм, насамперед у галузях ІТ та інженерії, порівняно із структурними проектами. За період реалізації в

Україні програм співпраці Темпус (1993-2013 рр.) Еразмус Мундус та Еразмус+ на пряму «Розвиток потенціалу вищої освіти (2014-2017 рр.)» профінансовано: Темпус: спільні проекти – 191, структурні проекти – 46; Еразмус+ – 19 спільних проектів і 5 структурних проектів; Еразмус Мундус – 26 консорціумів з мобільності.

До особливостей програм міжнародної співпраці ЄС, окрім вищезазначених, відноситься кореляція кількості проектів з рівнем концентрації ЗВО в регіоні. Відповідно у період 2007-2017 рр. більше проектів реалізується ЗВО Київської, Харківської, Одеської, Львівської областей. Слід відзначити також переважання партнерств за проектами ЗВО України з країнами Східного партнерства регіону – 91 Темпус IV проект (Азербайджан, Білорусь, Вірменія, Грузія, Молдова) та 33 – Росії.

Реалізація програм міжнародної співпраці ЄС та потреба у підвищенні їх впливу на систему вищої освіти України зумовлюють наступні тенденції інтернаціоналізації вищої освіти в Україні в контексті реалізації цих програм:

1) Секторальна кластеризація проектів з розроблення/модернізації освітніх програм. Проекти програми міжнародної співпраці Темпус IV з модернізації освітніх програм можна поділити за пріоритетами реформ і галузями. Міжпроектна співпраця стає важливою складовою проектного циклу для забезпечення синергії та використання результатів задля підвищення їх якості та більш

системного впливу на розвиток галузі. Тож ЗВО ініціюють проведення спільних заходів та обмін досвідом і ресурсами.

2) Галузеве розширення проєктів – збільшення проєктів у галузях освіта, медицина, аграрні науки, а також модернізація освітніх програм третього циклу вищої освіти.

3) Розширення міжнародної географії проєктних партнерств (країни-члени програми: Ісландія, Ліхтенштейн, Люксембург, Македонія, Норвегія, Туреччина; країни-партнери програми: Регіон 1. Західні Балкани – Сербія, Чорногорія; Регіон 3. Південносередземноморські країни – Туніс; Регіон 6. Азія – В'єтнам, Китай, Малайзія, Монголія, Шрі-Ланка). У період з 2015 р. до 2017 р. ЗВО ініційовано партнерства з країнами-партнерами програми поза регіону Східного партнерства як у рамках проєктів співпраці з розвитку потенціалу вищої освіти так і міжінституційної співпраці.

4) Активізація участі ЗВО в міжнародних програмах співпраці ЄС. Усвідомлення важливості програм міжнародної співпраці для розвитку вищої освіти збільшило кількість проєктів за участі ЗВО України, особливо за напрямом міжнародної кредитної мобільності.

Перед ЗВО України постає ряд викликів, що ускладнюють системну реалізацію проєктів, а надалі більш ефективно використання результатів програм міжнародної співпраці та покращення якості вищої освіти України. З'ясовано, що існують виклики

суб'єктивного характеру, які ЗВО в змозі подолати самостійно, такі як:

- неготовність брати відповідальність та відсутність досвіду застосування академічної і адміністративної автономії після прийняття Закону України «Про вищу освіту» у 2014 р.;

- відсутність горизонтальної співпраці між відповідними підрозділами та працівниками ЗВО;

- обмеженість інформації на Інтернет ресурсах ЗВО щодо міжнародного співробітництва взагалі та участі в проєктах міжнародної співпраці зокрема, особливо англійською мовою.

Серед викликів об'єктивного характеру щодо процесу реалізації програм міжнародної співпраці, які можуть бути усунуті на національному рівні, виявлено:

- відсутність національної стратегії розвитку вищої освіти та/або інтернаціоналізації вищої освіти України;

- брак ефективної координації міжнародних організацій, що підтримують розвиток інтернаціоналізації вищої освіти України задля забезпечення синергії та більшого впливу результатів запровадження програм міжнародної співпраці;

- відсутність необхідної фінансової автономії ЗВО та не приведення певних законодавчих документів у відповідність задля належного виконання Закону України «Про вищу освіту»;

– ускладненість та обмеженість у розпорядженні власними надходженнями / коштами спеціального фонду, до яких відносяться й кошти технічної допомоги проєктів міжнародної співпраці ЄС;

– недосконале нормативно-правове поле, в якому діють університети, передусім, стосовно регулювання фінансово-економічної сфери діяльності.

На основі аналізу проєктів програм міжнародної співпраці ЄС, які реалізують ЗВО України, з'ясовано, що використання можливостей цих програм задля модернізації вищої освіти у контексті запровадження положень Болонського процесу відповідно до Закону України «Про вищу освіту» має системний характер і відбувається на:

- а) особистісному,
- б) інституційному,
- в) національному,
- г) галузевому рівнях.

Окрім того використання можливостей програм міжнародної співпраці ЄС проявляється через:

а) професійний розвиток фахівців на основі практичного досвіду участі в проєктах програм співпраці та мобільності, нові практичні компетентності, переосмислення підходу до викладання на основі компетентнісного підходу та студентоцентрованого навчання, ознайомлення та подальше застосування новітніх методик викладання, розвиток мовленнєвої компетентності, міжкультурного спілкування;

б) розширення можливостей співробітництва і зміцнення контактів між університетами та академічними спільнотами країн-членів і країн-партнерів програм, розвиток міжінституційної співпраці на національному, регіональному та міжнародному рівнях; посилення кадрового потенціалу; розбудова університетської інфраструктури; розвиток інтернаціоналізації ЗВО, розроблення стратегій, положень і механізмів її реалізації на інституційному рівні, створення відповідних структурних підрозділів; сприяння мобільності студентів задля набуття необхідних компетентностей та міжнародного досвіду для працевлаштування, а науково-педагогічного та адміністративного персоналу університетів з метою вивчення кращих практик, підвищення кваліфікації, вдосконалення мовних компетентностей та обміну досвідом; модернізацію навчальних планів і освітніх програм та інтернаціоналізацію змісту освітніх програм; створення (оновлення) навчально-методичних матеріалів і комплексів, запровадження новітніх методик та технологій як викладання, так і навчання, посилення практичної складової освітніх програм; подальший розвиток університетського управління та врядування, зокрема університетської автономії;

в) подальшу інтернаціоналізацію вищої освіти; внесення змін до нормативно-правової бази системи вищої освіти України; підтримку впровадження положень Закону України «Про вищу освіту»,

Болонського процесу, Угоди про Асоціацію між Європейським Союзом і Україною;

г) розвиток і запровадження інновацій у різні галузі (зокрема, зелені технології, ІТ тощо) через модернізацію освітніх програм і активне залучення роботодавців відповідної галузі.

Діяльність програми Еразмус + на підтримку реформи спрямована на досягнення цілей Європейської стратегії 2020, Стратегічних рамок європейського співробітництва в галузі освіти та професійної підготовки і Європейської стратегії у справах молоді. Яка діяльність підтримується?

Ця діяльність реалізується відповідно до Керівництва до програми «Проекти молодіжного діалогу». Ця програма містить докладні відомості про критерії та правила фінансування.

Крім того, ключовий напрям охоплює багато іншої діяльності на підтримку реформи в галузі освіти, професійної підготовки та у справах молоді. Діяльність здійснюється безпосередньо Європейською Комісією або за допомогою конкретних конкурсів, керованих Виконавчим агентством ЕАСЕА. Короткий опис такої діяльності, наводиться нижче. Більш детальна інформація доступна на сайті Європейської Комісії, Виконавчого агентства та Національних агентств. Знання в галузі освіти, професійної підготовки і у справах молоді, враховуючі збір даних, аналізи та взаємне навчання, зокрема тематичні експертизи і експертизи за потребами конкретної країни,

дослідження з питань політики та реформ, в тому числі діяльності, здійснюваної мережею Евридика та молодіжними Wiki кореспондентами;

Діяльність програми Еразмус + на підтримку реформи спирається:

✓ *по-перше*, на підтримку країн для участі у європейських / міжнародних дослідженнях, спрямованих на моніторинг певних тенденції та подій, в тому числі еволюції розвитку мовних знань в Європі;

✓ *по-друге*, на головні заходи ЄС, конференції та зустрічі на високому рівні;

✓ *по-третє*, на обмін досвідом та успішними практиками та партнерські огляди;

✓ *по-четверте*, на підтримку реалізації відкритих методів координації.

Ініціативи з інновацій політики, спрямовані на розробку нових стратегій або підготовку їх до реалізації. Вони включають в себе конкретні конкурси під управлінням Виконавчого агентства:

а) Експерименти з європейської політики на чолі з органами державної влади високого рівня та випробування їх на практиці кількох країнах на основі достовірних (раціональних) методів оцінки;

б) перспективні проєкти співробітництва з розвитку інноваційної політики.

Окрім вищезазначених чотирьох напрямів підтримки діяльності програми Еразмус +, вкажемо на важливість у її реалізації інструментів європейської політики, зокрема:

✓ інструментів прозорості (компетентностей і кваліфікації), щоб сприяти підвищенню прозорості та визнанню навичок і кваліфікацій, а також трансферу кредитів, турбота про забезпечення якості, підтримка управління навичками і настановами. Цей напрям також включатиме в себе мережеві заходи, що забезпечують підтримку для реалізації зазначених інструментів;

✓ інтелектуальних навичок для розвитку та підтримки європейських інструментів, таких як ЄС Панорама навичок – он-лайн-платформа;

✓ мереж, що підтримують конкретні сфери політики, такі як грамотність і навчання дорослих, а також роботу з молоддю та молодіжну інформацію (SALTO та Eurodesk);

✓ визначених інструментів вищої освіти – розробка та підтримка таких інструментів, як UMultirank, підтримка Болонського процесу або зовнішнього виміру вищої освіти; 241 національних команд експертів з реформування вищої освіти в країнах сусідства та розширення, а також у Росії та Центральній Азії;

✓ визначених інструментів професійно-технічної освіти для запровадження Хартії мобільності професійно-технічної освіти з метою підвищення рівня якості організованої мобільності та підтримки національних органів з питань стажування та практики у підвищенні якості по всій Європі.

Питання для обговорення:

1. Інтерналізація вищої освіти в рамках програми Еразмус +.
2. Стратегії і мета реформування вищої освіти.
3. Еразм Роттердамський і його вплив на модернізацію і мобільність вищої освіти.
4. Особливості і проєкт реалізації програми міжнародної співпраці з ЄС.
5. Підтримка реформ програмою Еразмус +.

РОЗДІЛ 3.

Відомості про програму Еразмус +

Еразмус+ – це програма ЄС в сфері освіти, професійної підготовки, молоді та спорту на період 2014-2020.

Освіта, професійна підготовка, молодь і спорт можуть зробити вагомий внесок, для прискорення соціально-економічних змін, у вирішення нагальних проблем, з якими Європа буде стикатися до кінця цього десятиліття, і в підтримку впровадження стратегії «Європа 2020», направленої на розвиток, рівність, підвищення зайнятості та рівня соціальної інтеграції.

Боротьба із високими рівнями безробіття – особливо серед молодих людей – є одним з першочергових завдань для урядів європейських держав.

Занадто багато молодих людей передчасно залишають школу, підпадаючи під високий ризик безробіття та соціальної ізоляції. Технології змінюють спосіб функціонування суспільства, і є необхідність забезпечити їх максимально ефективне використання.

Підприємствам ЄС необхідно стати більш конкурентоспроможними за рахунок молодих талантів та інновацій.

Європа потребує більш згуртовані та інтегровані товариства, які дозволяють громадянам відігравати активну роль у демократичному житті. Освіта, підготовка, робота з молоддю та спорт є ключем для просування спільних європейських цінностей, прискорення соціальної інтеграції, підвищення міжкультурного взаєморозуміння і почуття приналежності до спільноти, а також для запобігання насильницької радикалізації.

Еразмус+ є ефективним інструментом для сприяння інтеграції вразливих верств населення, в тому числі новоприбулих мігрантів.

Інший виклик пов'язаний з розвитком соціального капіталу серед молоді, нарощування потенціалу молодих людей і їх здатності брати активну участь у житті суспільства, відповідно до положень Лісабонського договору «заохочувати участь молодих людей в демократичному житті Європи». Це завдання також можна поставити ціллю неформальних навчальних заходів, які спрямовані на вдосконалення навичок і компетентності молодих

людей, водночас і їх активної громадянської позиції. Крім того, існує необхідність у наданні молодіжним організаціям та молодіжним працівникам відповідної підготовки та можливостей співробітництва задля забезпечення розвитку їхнього професіоналізму і європейського виміру молодіжної діяльності.

Продуктивні системи освіти і професійної підготовки та молодіжна політика забезпечать людей уміннями і навичками, необхідними на ринку праці та в економіці, дозволяючи їм відігравати активну роль в суспільстві і досягати особистої самореалізації.

Реформи в сфері освіти, професійної підготовки і молоді можуть посилити прогрес у досягненні цих цілей на основі спільного бачення між політиками і зацікавленими сторонами, надійних даних і співробітництва в різних областях і рівнях.

Програма Еразмус+ призначена для підтримки зусиль країн-членів програми ефективно використовувати потенціал талановитих людей з Європи і соціальний капітал, підтверджуючи принцип навчання впродовж життя шляхом поєднання підтримки та формального, інформального і неформального навчання в системі освіти, професійної підготовки та розвитку молоді. Програма також підвищує можливості для мобільності та співпраці з країнами-партнерами, зокрема, в сферах вищої освіти та молоді.

Програма підтримує напрями діяльності, співпрацю та інструменти відповідно до цілей

стратегії «Європа 2020» та її основних ініціатив, таких як «Молодь у русі» і «Порядок денний для нових навичок і робочих місць». Програма також сприяє досягненню – через відкриті методи координації – цілей Стратегії Європейського співробітництва у сфері освіти та навчання та Європейської молодіжної стратегії.

Ці інвестиції в компетентності підуть на користь особам, установам, організаціям та суспільству загалом, роблячи внесок у розвиток і забезпечення благополуччя та соціальної інтеграції в Європі та за її межами.

Керівництво до програми Еразмус+ розроблено відповідно до річної робочої програми Еразмус+, прийнятої Європейською Комісією, і, отже, може бути переглянute з урахуванням пріоритетів і напрямів діяльності, визначених у робочій програмі, прийнятої в наступні роки.

Реалізація цього Керівництва до програми здійснюється за умови наявності фінансування, передбаченого в проєкті бюджету після прийняття бюджету на відповідний рік Бюджетним управлінням або, як це передбачено в системі «Provisional Twelfth».

Прогнозуючи майбутнє з огляду на минулий досвід, Програма Еразмус+ базується на досягненнях більш ніж 25 років діяльності європейських програм в сфері освіти, професійної підготовки та молоді, що охоплює як внутрішньо-європейське, а також міжнародне співробітництво. Програма Еразмус+ є

результатом інтеграції наступних європейських програм, які були реалізовані Комісією в період 2007-2013:

- ✓ Програма навчання впродовж життя
- ✓ Програма Молодь в дії
- ✓ Програма Еразмус Мундус
- ✓ Tempus
- ✓ Alfa
- ✓ Edulink
- ✓ Програми співпраці з промислово розвиненими країнами в сфері вищої освіти

Ці програми надавали підтримку діяльності в сфері вищої освіти (включаючи міжнародний вимір), професійної освіти та підготовки, шкільної освіти, освіти дорослих та молоді (включаючи міжнародний вимір).

Програма Еразмус+ спрямована на вихід за межі цих програм, шляхом взаємодії та взаємозбагачення у різних сферах освіти, підготовки і молоді, усуваючи штучні кордони між різними напрямками діяльності та форматами проєктів через впровадження нових ідей, залучення нових учасників зі світу праці й громадянського суспільства та стимулювання нових форм співробітництва. Тому дуже важливо, щоб нова програма була пов'язана із впливовим брендом, який є широко відомим і визнаним.

Через це всі напрями діяльності та заходи, які підтримуються в рамках програми, передусім повинні бути представлені за допомогою бренду

«ERASMUS+». Проте, щоб допомогти учасникам та бенефіціарам колишніх програм знайти свою нішу в рамках програми Еразмус+ з метою її представлення і поширення, наступні назви можуть бути використані для цих напрямів діяльності, спрямованих на конкретний сектор, додатково до загального бренду «Erasmus+», такі як:

✓ «*Erasmus+ : Comenius*», стосується діяльності в рамках Програми, що відноситься виключно до сфери шкільної освіти;

✓ «*Erasmus+ : Erasmus*», стосується діяльності в рамках Програми, що пов'язана виключно зі сферою вищої освіти та орієнтована на країни-члени Програми;

✓ «*Erasmus+ : Erasmus Mundus*», стосується Спільної магістерської програми Еразмус Мундус;

✓ «*Erasmus+ : Леонардо да Вінчі*», стосується діяльності в рамках Програми, що пов'язана виключно зі сферою професійної освіти і підготовки;

✓ «*Erasmus+ : Grundtvig*», стосується діяльності в рамках Програми, що відноситься виключно до сфери освіти дорослих;

✓ «*Erasmus+ : Молодь в дії*», стосується діяльності в рамках Програми, що пов'язана виключно зі сферою молодіжних неурядових організацій та неформальним навчанням;

✓ «*Erasmus+ : Жан Моне*», стосується діяльності в рамках Програми, що пов'язана виключно зі сферою досліджень Європейського Союзу;

✓ «Erasmus+: Спорт», стосується діяльності в рамках Програми, що відноситься виключно до сфери спорту.

Цілі і важливі особливості програми Еразмус + Загальна мета

Програма Еразмус+ здійснює внесок у досягнення:

- 1) цілей Стратегії «Європа 2020»;
- 2) цілі Стратегічної рамки Європейського співробітництва в сфері освіти та навчання
- 3) (Education and Training2020), включаючи відповідні показники;
- 4) сталого розвитку країн-партнерів у сфері вищої освіти;
- 5) загальних цілей Молодіжної стратегії ЄС (рамка Європейського співробітництва в
- 6) молодіжній сфері (2010-2018);
- 7) цілей розвитку Європейського виміру в спорті, зокрема масового спорту,
- 8) відповідно до Робочого плану ЄС в галузі спорту;
- 9) запровадження європейських цінностей.

Важливі особливості програми Еразмус+

Наступні особливості програми заслуговують особливої уваги. Так, Програма Еразмус+ підтримує прозорість ЄС та інструменти визнання навичок та кваліфікації – зокрема Europass, Youthpass, Європейська рамка кваліфікацій (EQF), Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

(ECTS), Європейська кредитна система професійно-технічної освіти та підготовки кадрів (ECVET), Європейська система забезпечення якості у професійній освіті (EQAVET), Європейський реєстр забезпечення якості вищої освіти (EQAR), Європейська асоціація із забезпечення якості вищої освіти (ENQA), – а також загальноєвропейські мережі в галузі освіти і навчання за підтримки цих інструментів, зокрема Національного інформаційного центру з академічного визнання (NARIC), мережі Euroguidance, Національних центрів Europass та Національних координаційних пунктів EQF.

Загальна мета цих інструментів полягає в забезпеченні гарантії, що результати навчання та кваліфікація більш легко можуть бути визнані і краще зрозумілі в межах національних кордонів, у всіх підсистемах освіти і професійної підготовки, а також на ринку праці, незалежно від того, чи були вони здобуті в рамках формальної освіти і професійної підготовки або через інші форми навчання (наприклад, досвід роботи; волонтерство, он-лайн-навчання). Ці інструменти також націлені на гарантування, що освіта, професійна підготовка і молодіжна політика і надалі робитимуть внесок у забезпечення цілей «Європи 2020» щодо розумного, стійкого і всеохоплюючого зростання та її цільових завдань з освіти та працевлаштування за рахунок більш успішної інтеграції на ринку праці і більшої

мобільності. Для того, щоб виконати ці завдання, інструменти повинні відповідати поставленим цілям.

Ціль пункту про освіту полягає у тому, щоб зменшити кількість осіб, які передчасно залишають школу до менш ніж 10% і збільшити досягнення у сфері вищої освіти, принаймні, на 40% до 2020 року.

Союз заснований на цінностях поваги людської гідності, свободи, демократії, рівності, верховенства права і поваги прав людини, включаючи права осіб, які належать до меншин. Дані цінності є спільними для всіх держав-членів у суспільстві, де панує плюралізм, толерантність, правосуддя, солідарність, рівність чоловіків і жінок, відсутня дискримінація.

Задовольнити такі нові виклики, як інтернаціоналізація освіти і поширення використання цифрових засобів навчання, і надати підтримку створенню гнучких методів навчання відповідно до потреб і завдань слухачів. Це означає, що в майбутньому інструмент потребуватиме подальшого розвитку. Цей розвиток повинен призвести до підвищення узгодженості та загального спрощення, що дасть змогу учням та працівникам вільно розвиватись у відповідному напрямку з метою або подальшого навчання або працевлаштування.

Поширення та використання результатів є одним з найважливіших завдань під час запровадження проекту Еразмус+. Це дає можливість організаціям-учасницям передавати і ділитися інформацією про діяльність і результати, які були досягнуті в процесі

реалізації проєкту, таким чином розширюючи вплив подібних проєктів, забезпечуючи їх сталість та обґрунтовуючи Європейську додану вартість Еразмус+.

Для того, щоб успішно поширювати і використовувати результати проєкту, від організацій, які беруть участь в проєктах Еразмус+, вимагається ділитись інформацією для поширення і використання під час реалізації свого проєкту.

Рівень та інтенсивність такої діяльності мають бути пропорційні завданням, можливостям і цілям різних напрямів діяльності програми Еразмус+. Результати, досягнуті конкретним проєктом, можуть бути дуже актуальними і викликати інтерес також в галузях, на які проєкт не поширюється, і це відноситься до індивідуальних проєктів з розробки стратегій і методів, які переконують, що інші можуть легко отримати доступ до того, що було розроблено та виготовлено.

Вимоги програми Еразмус+ щодо відкритого доступу до навчальних матеріалів

Програма Еразмус+ сприяє відкритому доступу до результатів проєкту, щоб підтримати навчання, викладання, професійну підготовку, молодіжну роботу. Зокрема, бенефіціари грантів Еразмус+, зобов'язані будь-які освітні ресурси та інструменти, розроблені в контексті проєктів, які підтримуються Програмою – документи, засоби масової інформації, програмне забезпечення чи інші матеріали, зробити

вільно доступними для громадськості при відкритій ліцензії.

Матеріали повинні бути легко доступними та завантажуваними без коштів або обмежень, а відкрита ліцензія повинна дозволяти громадськості використовувати, повторно використовувати, адаптувати та поширювати ресурс. Такі матеріали відомі як «відкриті освітні ресурси» (OER). Для досягнення цієї мети ресурси повинні бути завантажені в редагованій цифровій формі на відповідній платформі з відкритим доступом.

Хоча Програма Еразмус+ заохочує бенефіціарів до застосування найбільш відкритих ліцензій, 4 бенефіціари можуть вибирати ліцензії, які встановлюють деякі обмеження, наприклад, обмежують комерційне використання іншими особами або зобов'язують інших застосовувати ту саму ліцензію до похідних робіт, якщо це відповідає характеру проєкту та типу матеріалу, і якщо це все ще дозволяє громадськості використовувати, повторно використовувати, адаптувати та поширювати ресурс. Вимога відкритого доступу є обов'язковою і не порушує права інтелектуальної власності бенефіціарів.

Широко використовуються ліцензії Creative Commons Attribution або Creative Commons Attribution-Share Alike для творчих робіт, публічної ліцензії GNU і меншої публічної ліцензії GNU для програмного забезпечення або ліцензії Open Database для баз даних .

Відкритий доступ Програми Еразмус+ для досліджень та використання даних

Програма Еразмус+ заохочує бенефіціарів публікувати результати досліджень за допомогою шляхів відкритого доступу, тобто шляхів, які є безкоштовними або не мають інших обмежень доступу. Бенефіціарам також рекомендується застосовувати відкриті ліцензії для цих результатів досліджень. Коли це можливо, дані, зібрані проектами, повинні публікуватися як «відкриті дані», тобто з відкритою ліцензією, у відповідному форматі та на відповідній платформі даних з відкритим доступом. Міжнародний вимір.

Програма Еразмус+ включає в себе потужний міжнародний вимір (тобто співробітництво з країнами-партнерами програми), зокрема в сферах вищої освіти та молоді.

В сфері вищої освіти Програма Еразмус+ підтримує такі ключові напрями діяльності, спрямовані на співпрацю з країнами-партнерами:

- ✓ Міжнародна кредитна мобільність фізичних осіб та спільна магістерська програма Еразмус Мундус забезпечуючи мобільність студентів та працівників ЗВО з країн-партнерів;

- ✓ Проекти розвитку потенціалу в сфері вищої освіти, забезпечуючи співробітництво та партнерства, які мають вплив на модернізацію та інтернаціоналізацію ЗВО і систем вищої освіти в

країнах-партнерах, з особливим акцентом на країнах-партнерах, сусідніх з ЄС;

✓ Підтримка реформ за допомогою мережі Національної команди експертів з реформування вищої освіти в країнах-партнерах, сусідніх з ЄС,

✓ Міжнародної асоціації випускників, діалогу з країнами-партнерами, міжнародної привабливості і поширення досвіду;

✓ Напрям Жан Моне з метою стимулювання досконалості викладання і досліджень в галузі європейських студій по всьому світу.

У сфері молоді Еразмус+ підтримує такі основні напрями діяльності:

✓ Мобільність для молодих людей та молодіжних працівників, забезпечуючи молодіжні обміни, волонтерську діяльність і мобільність молодіжних працівників у співпраці з країнами-партнерами, сусідніми з ЄС;

✓ Проєкти розвитку потенціалу в сфері молоді, забезпечуючи співробітництво та мобільність, які створюють позитивний вплив на якісний розвиток молодіжної роботи, молодіжної політики та молодіжних систем, а також визнання неформальної освіти в країнах-партнерах, зокрема в країнах Африки, Карибського басейну і Тихоокеанського регіону (Caribbean and Pacific, ACP), азійських та латиноамериканських країнах;

✓ Залучення молодих людей та молодіжних організацій з країн-партнерів, які межують з ЄС, до проєктів діалогу молоді за допомогою їх участі в

міжнародних зустрічах, конференціях та інших заходах, які сприяють діалогу між молодими людьми та представниками влади.

Крім того, інші напрями діяльності Програми (Стратегічне партнерство, Альянси знань, Альянси галузевих компетентностей, Спільні партнерства) також відкриті для організацій з країн-партнерів програми, за умови якщо їх участь приносить додану вартість для проєкту (для отримання додаткової інформації, будь ласка, ознайомтесь з Частиною В Керівництва до програми).

Багатомовність є одним наріжних каменів європейського проєкту і потужним символом прагнення ЄС до об'єднання в етнокультурному різноманітті. Володіння іноземними мовами відіграє провідну роль серед тих навичок, які допоможуть надати людям кращу професійну підготовку для ринку праці і можливість використовувати більше існуючих можливостей.

ЄС поставив за мету, що кожен громадянин повинен мати можливість опанувати принаймні дві іноземні мови з раннього віку. Популяризація вивчення мов та мовної різноманітності є однією з конкретних цілей Програми. Відсутність мовної компетентності є одним з основних бар'єрів для участі у Європейських програмах у сферах освіти, професійної підготовки і молоді.

Нові інструменти надання лінгвістичної підтримки націлені на те, щоб мобільність була більш ефективною і дієвою, слугувала покращенню

якості навчання і, отже, роблять свій внесок у конкретне завдання Програми.

Лінгвістична підтримка доступна для мови, яку використовують учасники для навчання або проведення стажування за кордоном в рамках діяльності довгострокової мобільності в рамках Ключового напрямку діяльності 1.

Лінгвістична підтримка здебільшого пропонуватиметься через Інтернет, оскільки електронне навчання має свої переваги у вивченні мови з точки зору доступу і гнучкості. Інтернет-підтримка включає в себе обов'язкове оцінювання мовної компетентності та добровільні мовні курси.

Оцінювання мовної компетентності є найважливішим аспектом ініціативи для того, щоб надати кожному учаснику відповідну підготовку і зібрати дані про мовні компетентності учасників мобільності ЄС. Таким чином, учасники будуть проходити оцінювання мовної компетентності до початку мобільності, а на кінець періоду мобільності буде проводитися ще одне оцінювання для моніторингу рівня набутої мовної компетентності.

Результати тестування оцінювання мовної компетентності, яке учасники проходили перед від'їздом, не перешкоджатимуть їм брати участь у мобільності, незалежно від результату.

До того часу, як потужність он-лайн-інструментів буде розвинена настільки, щоб охопити всі мови, бенефіціарам проєктів мобільності буде надаватися фінансування з метою забезпечення

лінгвістичної підтримки для мов, не доступних через он-лайн-сервіс, що пропонує Комісія.

В рамках Ключового напрямку діяльності будуть заохочуватися Стратегічні партнерства в сфері викладання і вивчення мов. Інновації та сучасні методи, спрямовані на формування мовних компетентностей можуть включати, наприклад, викладання та методи оцінювання, розробку педагогічних матеріалів, проведення досліджень, інформаційно-комунікативні засоби навчання та підприємницьку діяльність, які використовуються для вивчення іноземних мов.

Крім того, фінансування мовної підтримки може здійснюватися за необхідністю для бенефіціарів Стратегічного партнерства, що організують довгострокову навчальну та викладацьку діяльність для працівників, молодіжних працівників та учнів. Що стосується нагород «Європейський мовний знак» (ELL), національні агентства заохочують проводити – на добровільній основі – регулярні (щорічні або раз у два роки) національні змагання в країнах-членах програми.

Нагорода ELL має служити стимулом використовувати і поширювати результати кращого досвіду в багатомовності, а також заохочувати суспільний інтерес до вивчення іноземних мов.

У рамках Ключового напрямку діяльності та, з метою підтримки зусиль держав-членів ЄС інтегрувати біженців в системи освіти і навчання в Європі, лінгвістична он-лайн підтримка програмою

Еразмус+ (OLS) поширюється таким чином, щоб охопити близько 100000 біженців протягом конкурсів 2016, 2017, 2018 і 2019 років і, доки не буде витрачений наявний бюджет, зробити це для них на безкоштовній основі.

Участь національних агенцій Еразмус+ та установ/ організацій-бенефіціарів є повністю добровільною. У рамках цього конкурсу бенефіціари програми Еразмус+, які бажають взяти участь, отримують низку додаткових ліцензій OLS, що будуть виділені спеціально для біженців, які мають намір вивчити одну з мов, доступних в OLS. Установи/ організації бенефіціари програми відповідатимуть за розподіл ліцензій на біженців і за звітність про використання цих ліцензій.

Рівність та соціальна інклюзія

Програма Еразмус+ націлена на пропагування соціальної рівності та інклюзії шляхом полегшення доступу учасників з вразливих категорій населення і які мають особливі потреби у порівнянні з їх однолітками, такі особи потрапляють у менш вигідне становище, яке обмежує або заважає їм брати участь у міжнародних проектах, що може мати такі причини:

✓ інвалідність (тобто учасники особи з інвалідністю): люди з психічними (інтелектуальними та порушеннями сприйняття, здатності до навчання), фізичними, сенсорними або іншими захворюваннями;

✓ складнощі в освіті: молоді люди, які мають певні складнощі в навчанні; хто передчасно залишив школу; особи з низькою кваліфікацією; молоді люди з поганою успішністю в школі;

✓ економічні перешкоди: люди з низьким рівнем життя, низьким рівнем доходів, залежність від системи соціального забезпечення; молоді люди, які є безробітними, тривалий термін живуть в бідності; безхатченки, люди в боргах або з фінансовими проблемами;

✓ культурні відмінності: іммігранти, біженці або вихідці з сімей іммігрантів і біженців; люди, які належать до національної або етнічної меншини; люди, які мають труднощі з мовною адаптацією та культурною інтеграцією;

✓ проблеми зі здоров'ям: люди з хронічними захворюваннями, важкими хворобами або психічними захворюваннями;

✓ соціальні перешкоди: люди, які стикаються з дискримінацією за ознакою статі, віку, національності, віросповідання, сексуальної орієнтації, інвалідності і т. д.; люди з лімітованими соціальними навичками або антигромадської або ризикованої поведінки; люди в небезпечній ситуації; (колишні) злочинці, (колишні) наркозалежні або алкоголезалежні; молоді та/або самотні батьки; діти-сироти;

✓ географічні перешкоди: люди з віддалених і сільських районів; люди, що живуть на невеликих островах або в периферійних регіонах; люди з

проблемних зон в містах; люди з районів з менш розвиненою інфраструктурою (обмежений рух громадського транспорту, погане обладнання).

У сфері молоді Стратегія соціального включення і етнокультурного різноманіття була розроблена в якості загальної основи для підтримки залучення та включення молодих людей, які з особливими потребами в програму Еразмус+.

Захист і безпека учасників

Захист і безпека учасників, залучених до реалізації проєктів програми Еразмус+ є важливими принципами Програми. Всі особи, що беруть участь у програмі Еразмус+ повинні мати можливість у повній мірі скористатися можливостями для особистого і професійного розвитку та навчання. Це може бути забезпечено тільки в безпечному середовищі, яке поважає і захищає права всіх людей.

Для цього кожна організація, що бере участь у програмі Еразмус+, повинна застосовувати ефективні процедури і механізми, щоб заохочувати і гарантувати безпеку і захист учасників проєкту. У зв'язку з цим, всі студенти, стажери, практиканти, учні, дорослі учні, молодь, працівники та волонтери, залучені до участі в мобільності у рамках усіх Ключових напрямків діяльності програми Еразмус+, повинні бути застраховані від ризиків, пов'язаних з їх участю в цих заходах. Крім волонтерської діяльності, яка передбачає спеціальний страховий поліс.

Програма Еразмус+ не визначає унікальний формат страхування, так само, як і не рекомендує спеціальні страхові компанії. Програма залишає пошук найбільш підходящого страхового полісу організаторам проекту в залежності від типу проекту, що проводиться, та форматів поліса, доступних на національному рівні. Більше того, немає необхідності підписувати спеціальне страхування проекту, якщо на учасників вже поширюється дія існуючих страхових полісів організаторів проекту.

І в тому, і в іншому випадку, наступні випадки повинні бути відшкодовані:

1) де це доречно, страхування дорожніх ризиків (в тому числі пошкодження або втрати багажу);

2) відповідальність перед третіми особами (в тому числі, у відповідних випадках, професійна відповідальність або страхування відповідальності);

3) нещасний випадок і серйозна хвороба (у тому числі постійна або тимчасова непрацездатність);

4) смерть (включаючи репатріацію у тому випадку, якщо проєкт здійснюється за кордоном).

Якщо можливо, то настійно рекомендується, щоб учасники міжнаціональних проєктів мали Європейську карту медичного страхування. Це безкоштовна карта, яка дає доступ до необхідного медичного обслуговування, що забезпечується державою в період тимчасового перебування в будь-якій з 28 держав-членів ЄС, Ісландії, Ліхтенштейну і

Норвегії, за тих самих умов і за таку ж вартість (в ряді країн безкоштовно), страхування у цій країні

Питання для обговорення:

- 1. Поняття, мета, цілі, структура і вимоги програми Еразмус +.*
- 2. Основні напрями діяльності програми.*
- 3. Захист, ліцензія, безпека учасників та відкритий доступ.*
- 4. Страхування учасників програми Еразмус +.*

РОЗДІЛ 4.
Структура програми Еразмус +.

Для того, щоб досягти своїх цілей, Програма Еразмус+ здійснює такі напрями діяльності:

**КЛЮЧОВИЙ НАПРЯМ 1 – ІНДИВІДУАЛЬНА
МОБІЛЬНІСТЬ**

Цей Ключовий напрям підтримує:

1) *Мобільність студентів і працівників:* можливості для студентів, стажерів і молодих людей, а також для викладачів, вчителів, тренерів, молодіжних працівників, працівників ЗВО та громадських організацій для навчання та/або отримання досвіду роботи в іншій країні;

2) *Спільна магістерська програма* Еразмус Мундус: інтегровані міжнародні освітні програми високого рівня, представлені консорціумами ЗВО, які надають стипендії кращим магістрантам світу;

3) *Студентські позики* для навчання на магістерських програмах Еразмус+: студенти ЗВО з країн-членів програми можуть отримати позику в рамках Програми Еразмус+, виїхати за кордон для здобуття повного ступеня магістра.

Студенти повинні самі звернутися до національних банків або студентських кредитних установ.

КЛЮЧОВИЙ НАПРЯМ 2 – СПІВПРАЦЯ ЗАДЛЯ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙ ТА ОБМІНУ УСПІШНИМИ ПРАКТИКАМИ

Цей Ключовий напрям підтримує:

1) *Міжнаціональні Стратегічні партнерства*, націлені на запровадження ініціатив для розвитку однієї або більше сфер професійної підготовки і молоді та заохочення інновацій, обмін досвідом та ноу-хау між різними типами організацій у сфері освіти, професійної підготовки та молоді чи в інших відповідних областях. Певні види мобільності підтримується в тій мірі, в якій вони сприяють цілям проекту;

2) *Альянси знань* між ЗВО та підприємствами, які націлені на вдосконалення інновацій, підприємництва, креативності, збільшення

можливостей працевлаштування, обмін знаннями та/або міждисциплінарне викладання та навчання;

3) *Альянси галузевих компетентностей*, що підтримують розробку і популяризацію освітніх програм спільної професійної підготовки, навчальних планів, методик викладання та методів навчання, спираючись на фактичні дані про тенденції в конкретних економічних секторах та компетентності, необхідні для того, щоб займатись в одній або декількох галузях професійної діяльності;

4) *Проекти Розвитку потенціалу* в підтримку співробітництва з країнами-партнерами у сфері вищої освіти і молоді. Проекти Розвитку потенціалу спрямовані на підтримку організації/установи і системи їх модернізації та процесу інтернаціоналізації. У деяких країнах-партнерах додатковий компонент мобільності підтримується тією мірою, в якій сприяє виконанню цілей проекту;

5) *Платформи інформаційно-технологічної підтримки*, такі як eTwinning, Європейська платформа освіти дорослих (European Platform for Adult Learning, EPAL) і Європейський молодіжний портал, які пропонують простори віртуального співробітництва, використання можливостей баз даних, спільноти практики та інші он-лайн-сервіси для вчителів, викладачів і практикантів у сфері шкільної і освіти дорослих, а також для молодих людей, волонтерів та молодіжних працівників по всій Європі та за її межами.

Додатково, починаючи з 2018 року, в рамках ініціативи віртуальних обмінів Еразмус+ пропонується обмін міжкультурним навчальним досвідом між молодими людьми з Європи та південно-середземноморських країн.

КЛЮЧОВИЙ НАПРЯМ 3 – ПІДТРИМКА РЕФОРМ

Цей Ключовий напрям підтримує:

1) *Знання в сфері освіти*, професійної підготовки та молоді для розробки політики на основі фактичних даних та моніторингу, зокрема: орієнтовний на конкретну країну та тематичний аналіз, а також в рамках співпраці з науковими мережами; обмін досвідом та колегіальним оцінюванням через відкриті методи координації в сфері освіти, професійної підготовки і молоді;

2) *Ініціативи в інноваціях (освітньої) політики* для стимулювання розвитку інноваційної політики серед зацікавлених сторін і надання можливості державним органам перевірити ефективність інноваційної політики за допомогою галузевих випробувань на основі прозорої методології оцінювання;

3) *Підтримка європейських інструментів (освітньої) політики* для полегшення прозорості і визнання компетентностей і кваліфікації, а також трансферу кредитів, щоб забезпечувати гарантію якості, підтримку підтвердження недержавних некомерційних організацій і неформального навчання, управлінських компетентностей та

керівництва. Цей вид діяльності також включає в себе підтримку мереж, які сприяють транс європейським обмінам, навчанню і робочій мобільності громадян, а також розробку гнучких методів навчання між різними сферами освіти, професійної підготовки та молоді;

4) *Співпраця з міжнародними організаціями*, які мають високу репутацію і аналітичний потенціал (наприклад, Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) та Рада Європи), щоб посилити вплив і додану вартість політики в сфері освіти, професійної підготовки та молоді;

5) *Пропагування Програми, підтримка реформ та діалогу* зацікавлених сторін з державними органами влади, постачальниками освітніх послуг та зацікавленими сторонами в сфері освіти, професійної підготовки та молоді, необхідні для підвищення обізнаності про «Європу 2020», «Освіту і навчання 2020», Молодіжну стратегію ЄС та інші Європейські пріоритети конкретних секторів політики, а також зовнішній вимір освіти ЄС, підготовки та молодіжної політики. Вони мають важливе значення для розвитку потенціалу зацікавлених сторін, щоб забезпечити запровадження реформ за потужної підтримки, стимулюючи ефективне використання результатів програми і досягнення конкретного впливу.

НАПРЯМ 4. ЖАН МОНЕ

Напрям Жан Моне підтримує:

1) *Модулі, Кафедри, Центри досконалості* з метою поширення і поглиблення європейських студій як в рамках офіційних освітніх програм ЗВО, так і шляхом проведення досліджень з євроінтеграційної тематики, здійснення моніторингу або наукового керівництва дослідженнями, а також залучення до європейських студій інших освітніх рівнів, як-то обов'язкова середня освіта, або їх поширення на програми підготовки вчителів. Ці проекти також покликані забезпечити ґрунтовне викладання курсів євроінтеграційної тематики тим групам майбутніх фахівців, попит на які зростатиме на ринку праці, і водночас заохотити молоде покоління викладачів і дослідників до вивчення,

консультування та наставництва у предметних областях, що стосуються європейської інтеграції;

2) *Дебати з академічним світом* за рахунок:

а) Мереж для розширення співробітництва між різними університетами по всій Європі і в усьому світі, посилення співробітництва та створення потужної платформи для обміну знаннями між різними «стейкхолдерами» та службами Комісії з найбільш актуальних питань у сфері європейських студій; б) Проекти для впровадження інновацій, взаємного збагачення та поширення євроінтеграційного контенту, з метою активізації дискурсу, сприяння рефлексії, поглиблення знань про ЄС та євроінтеграційні процеси;

3) *Підтримка асоціацій* з метою організації та здійснення статутної діяльності асоціацій, які займаються європейськими студіями або досліджують євроінтеграційну проблематику, а також поширюють інформацію про ЄС серед широкої громадськості, чим сприяють активному Європейському громадянству.

Напрямок Жан Моне також надає гранти спеціально визначеним інституціям, які просувають європейські ідеї та проводять дослідження і конференції з метою забезпечення політиків новими ідеями і конкретними пропозиціями.

СПОРТ

Види діяльності в галузі спорту будуть підтримувати:

1) *Спільні партнерства*, спрямовані на пропагування цілісності спорту (анти-допінгу, боротьба з протиправним впливом на результати спортивних змагань, захист неповнолітніх), підтримку інноваційних підходів до реалізації принципів ЄС ефективного управління у спорті, стратегії ЄС у галузі соціальної інтеграції та рівних можливостей, заохочення участі у спортивній та фізичній активності (підтримка реалізації Керівних принципів фізичної активності ЄС, волонтерства, зайнятості в спорті, а також освіти та професійної спортивної підготовки), а також підтримка реалізації керівних принципів ЄС для спортсменів з подвійною кар'єрою. Ці партнерства включають також малі

спільні партнерства, спрямовані на заохочення соціальної інтеграції і рівних можливостей у спорті, просування європейських традиційних видів спорту та ігор, підтримуючи мобільність волонтерів, тренерів, менеджерів та працівників некомерційних спортивних організацій і захищаючи спортсменів, особливо наймолодших, від небезпек для здоров'я та безпеки шляхом поліпшення тренувань і умов змагань.

2) *Некомерційні європейські спортивні заходи*, надання грантів окремим організаціям, відповідальних за підготовку, організацію та подальшу діяльність у даному заході. Види залученої діяльності будуть включати в себе організацію навчання для спортсменів та волонтерів напередодні проведення заходу, церемонії відкриття та закриття, конкурси, додаткові види діяльності у спортивних змаганнях (конференції, семінари), а також реалізацію традиційних видів діяльності, таких як оцінка або подальші заходи за результатами діяльності;

3) *Зміцнення бази фактичних даних* для вироблення політики шляхом проведення досліджень; збору даних, оглядів; мереж; конференцій та семінарів, які поширюють успішні практики з країн-членів Програми та спортивних організацій і зміцнюють мережі на рівні ЄС так, щоб національні члени цих мереж могли скористатися можливістю взаємодії та обміну з їх партнерами;

4) *Діалог* з відповідними європейськими зацікавленими сторонами, що є головним щорічним спортивним форумом і підтримкою заходів ЄС Спортивної адміністрації, організованих державами-членами ЄС, які тримають в своїх руках президентство ЄС. Запровадження програми Еразмус +.

Європейська Комісія

Головним чином за проведення Програми Еразмус+ відповідає Європейська Комісія. Вона керує бюджетом і встановлює пріоритети, цілі і критерії програми на постійній основі. Крім того, вона орієнтує і контролює загальну реалізацію, моніторинг і оцінювання

Програми на європейському рівні.

Європейська Комісія також несе загальну відповідальність за контроль і координацію структур, які є відповідальними за реалізацію Програми на національному рівні.

На європейському рівні Виконавче агентство Європейської Комісії з питань освіти, аудіовізуальних засобів і культури (Виконавче агентство) несе відповідальність за реалізацію централізованих напрямів програми Еразмус+. Виконавче агентство відповідає за повне управління процесом виконання цих проєктів від заохочення до участі в Програмі, аналізу проєктних заявок на гранти, моніторингу проєктів безпосередньо, до поширення результатів проєкту і програми. Воно також відповідає за оголошення спеціальних

конкурсів заявок, що стосуються деяких напрямів діяльності Програми, не охоплених в цьому Керівництві до програми.

Європейська Комісія, зокрема через Виконавче агентство, також несе відповідальність за:

- ✓ проведення досліджень в сферах, що підтримує Програма;

- ✓ проведення науково-дослідницьких заходів через мережу Eurydice;

- ✓ підвищення візуальної презентації та системного впливу програми за допомогою поширення та використання результатів діяльності Програми;

- ✓ забезпечення управління та фінансування організацій і мереж, які підтримуються програмою Еразмус+;

- ✓ управління тендерами на надання послуг у рамках Програми.

Національні агентства

Реалізація Програми Еразмус+ здійснюється головним чином через непряме управління, це означає, що Європейська Комісія доручає виконання завдань бюджету Національним агентствам; основна мета цього підходу полягає в тому, щоб наблизити Еразмус+, наскільки це можливо, до її бенефіціарів і адаптувати до національної різноманітності освіти, професійної підготовки та молодіжних систем. З цією метою кожна країна-член Програми призначила одне або декілька Національних агентств.

Національні агентства заохочують і реалізують програму на національному рівні і виступають в якості сполучної ланки між Європейською Комісією та організаціями, які беруть участь на місцевому, регіональному та національному рівнях. Їхні завдання:

- ✓ надавати відповідну інформацію про програму Еразмус+;

- ✓ управляти справедливим та прозорим процесом відбору проектних заявок, щоб отримати фінансування у своїй країні;

- ✓ здійснювати моніторинг та оцінку процесу впровадження Програми в своїй країні;

- ✓ надавати підтримку заявникам і організаціям-учасникам у процесі проектного циклу;

- ✓ ефективно співпрацювати з мережею всіх Національних агентств та Європейською Комісією;

- ✓ забезпечити візуальну презентацію даної програми;

- ✓ сприяти поширенню та використанню результатів Програми на місцевому та національному рівні.

Крім того, Національні агентства відіграють важливу роль в якості зв'язувальних структур для якісного розвитку Програми Еразмус+ за допомогою:

- 1) проведення заходів – за межами завдань управління проектним циклом – які підтримують якісне запровадження Програми та/або підтримки реформ у сферах Програми;

2) створення належного підходу до новачків і менш забезпечених цільових груп з метою усунення перешкод на шляху до повної участі в Програмі;

3) прагнення до співпраці із зовнішніми стейкхолдерами з метою підвищення ефективності Програми в своїй країні.

Національні агентства мають на меті консультувати учасників Програми на всіх етапах від першого знайомства з Програмою, під час подання проектних заявок, до етапу реалізації проекту і остаточного оцінювання. Цей принцип не суперечить справедливості та прозорості процедури відбору. Переважно, він заснований на ідеї, що для того, щоб гарантувати рівні можливості для всіх, необхідно надати більше допомоги деяким цільовим групам програми шляхом надання консультацій, порад, моніторингу і створення навчально-настановчих систем у відповідності до їх потреб.

Питання для обговорення:

- 1. Структура програми Еразмус +.*
- 2. Ключовий напрям 1 – Індивідуальна мобільність.*
- 3. Ключовий напрям 2 – Співпраця задля розвитку інновацій та обміну успішними практиками.*
- 4. Ключовий напрям 3 – Підтримка реформ.*
- 5. Напрямок Жан Моне.*
- 6. Національні агентства реалізації програми.*

РОЗДІЛ 5.

Академічна мобільність – один з основних компонентів програми Еразмус +.

Основними цілями академічної мобільності здобувачів вищої освіти Університету є:

- підвищення якості вищої освіти;
- підвищення ефективності наукових досліджень;
- підвищення конкурентоздатності випускників Університету на українському та міжнародному ринках освітніх послуг та праці;
- збагачення індивідуального досвіду здобувачів вищої освіти щодо інших моделей створення та поширення знань;
- залучення світового інтелектуального потенціалу до вітчизняного освітнього процесу на

основі двосторонніх та багатосторонніх угод між ЗВО-партнерами;

– встановлення внутрішніх та зовнішніх інтеграційних зв'язків;

– гармонізація освітніх стандартів ЗВО-партнерів.

Основними завданнями академічної мобільності здобувачів вищої освіти Університету є:

1) підвищення рівня теоретичної та практичної підготовки здобувачів вищої освіти, проведення досліджень з використанням сучасного обладнання і технологій, опанування новітніми методами дослідження, набуття досвіду проведення науково-дослідної роботи та впровадження її результатів;

2) набуття професійного досвіду під час проходження навчальних та виробничих практик;

3) можливість одночасного отримання здобувачем вищої освіти двох документів про вищу освіту з додатками встановленого у ЗВО-партнерах зразка та інформацією про систему оцінювання в них навчальних здобутків здобувачів вищої освіти;

4) підвищення рівня володіння іноземними мовами;

5) посилення інтеграції освіти і науки, розвиток подальших наукових досліджень, поглиблення знань національних культур інших країн, а також поширення знань про мову, культуру, освіту і науку України;

б) підтримка соціальних, економічних, культурних, політичних взаємовідносин та зв'язків з іншими країнами.

Програма Еразмус + надає є багато уваги розвитку академічної мобільності, запроваджуючи наступні проекти:

✓ Проекти обміну у сфері освіти, професійної підготовки та молоді;

✓ Спільні магістерські програми Еразмус Мундус;

✓ Студентські позики для навчання на магістерських програмах Еразмус+ .

Проекти, які підтримуються програмою Еразмус + в рамках цього ключового напрямку діяльності, повинні позитивно вплинути на учасників та на організації-учасники програми, а також на системи політики, у межах яких ці проекти виконуються.

Мобільність, яка підтримується цим ключовим напрямком діяльності, має надати наступні переваги для студентів, стажерів, учнів та молодих людей:

1) покращення якості навчання;

2) збільшення можливостей для працевлаштування та перспектив кар'єрного росту;

3) підвищення ініціативності та підприємницького потенціалу;

4) підвищення самооцінки та самовдосконалення;

5) покращення знання іноземної мови;

6) покращення міжкультурної обізнаності;

7) активніша участь у житті суспільства;

8) покращення обізнаності щодо проєкту з Європою та цінностей ЄС;

9) мотивація взяти участь у (формальному/неформальному) навчанні або професійній підготовці після навчання за кордоном.

Мобільність повинна надати такі переваги для працівників, молодіжних працівників та викладачів у сфері освіти, професійної підготовки і молоді:

✓ підвищення професійної кваліфікації (викладання, навчання, робота з молоддю тощо);

✓ краще розуміння існуючих практик, реформ і систем у сфері освіти, професійної підготовки та молодіжної роботи в інших країнах;

✓ розвиток потенціалу для запровадження змін в умовах реформ та міжнародної співпраці освітніх організацій;

✓ краще розуміння взаємозв'язків між формальною та неформальною освітою, професійно-технічною освітою та ринком праці;

✓ покращення якості роботи та іншої діяльності на користь студентів, стажерів, учнів, школярів, дорослих, молодих людей та волонтерів;

✓ краще розуміння та сприйняття соціальної, лінгвістичної та культурної різноманітності;

✓ збільшення можливості відповідати потребам людей із особливими потребами;

✓ збільшення підтримки та заохочення до навчання за обміном;

✓ збільшення можливостей у професійному та кар'єрному рості;

- ✓ покращення знання іноземної мови;
- ✓ поява мотивації та задоволення у щоденній роботі.

Проекти, які підтримує цей ключовий напрям, повинні надавати наступні переваги для організацій-учасників програми:

1) розбудова потенціалу для роботи на Європейському/міжнародному рівні: покращення навичок управління та стратегій інтернаціоналізації; посилення співпраці із іноземними партнерами; залучення фінансових ресурсів (відмінних від ЄС), щоб організувати Європейські/міжнародні проекти; покращення якості підготовки, реалізації, моніторингу та використанню результатів Європейських/міжнародних проєктів;

2) інноваційний спосіб працювати з цільовими аудиторіями, використовуючи, наприклад, більше цікавих програм для студентів, стажерів, учнів, молодих людей та волонтерів, відповідно до їх потреб та очікувань; підвищення кваліфікації викладачів та вчителів; зміцнення практик щодо визнання та підтвердження досвіду, який отримано протягом періоду за кордоном; ефективніша діяльність на користь місцевих організацій, покращення методів та практики роботи з молоддю, з метою активно залучити молодь і/або відповідати потребам людей із особливими потребами тощо;

3) новіше, динамічніше, більш прихильне та професійніше середовище в самій організації, а саме, готовність поєднати кращий досвід та нові методи у

щоденній діяльності; бути відкритим до співпраці із організаціями, що є активними у різних соціальних, освітніх та робочих сферах; стратегічне планування професійного розвитку кадрів, відповідно до потреб кожного та до цілей організації; якщо можливо, здатність привернути увагу найкращих студентів та викладачів із усього світу.

В довгостроковій перспективі, спільний ефект від декількох тисяч проєктів, які очікуються за цим ключовим напрямом діяльності, повинен вплинути на систему освіти, професійної підготовки та молоді у країнах учасницях програми, шляхом заохочення проведення реформ та розроблення нових ресурсів для обміну в Європі і за її межами.

Проєкти на організацію мобільності у сфері освіти, професійної підготовки та молоді.

Мета проєкту: організація мобільності за обміном.

Діяльність у сфері освіти, професійної підготовки та молоді відіграє головну роль у забезпеченні людей різного віку необхідними компетентностями, щоб бути компетентними на ринку праці і активним членом суспільства загалом.

Проєкти, які входять до цього ключового напрямку діяльності, сприяють транснаціональному обміну студентів, стажерів, учнів, молодих людей і волонтерів та працівників (професорів, викладачів, педагогів, працівників у сфері молоді та людей, які

працюють в організаціях, які беруть активну участь у розвитку сфери освіти, професійної підготовки та молоді) і має на меті:

1) підтримати підвищення компетентності студентів, з метою професійного розвитку і можливостей працевлаштування на Європейському ринку праці та за його межами;

2) підтримати професійний розвиток людей, які працюють у сфері освіти, професійної підготовки та молоді, з метою оновити та покращити якість викладання, професійної підготовки та роботи з молоддю по всій Європі;

3) помітно покращити знання іноземних мов серед учасників проєкту;

4) покращення обізнаності та розуміння учасниками проєкту інших культур і країн, пропонуючи їм можливість підтримати міжнародну співпрацю та контакти; бути активним членом суспільства та розвинути почуття Європейської громадянської позиції та ідентичності;

5) розвиток потенціалу, привабливості та міжнародного розвитку організацій, які беруть активну участь у сфері освіти, професійної підготовки та молоді, щоб мати здатність запропонувати проєкти та програми, які краще відповідають потребам кожного в Європі та за її межами;

6) посилити синергію та взаємозв'язок між формальною, неформальною освітою, професійною підготовкою, працевлаштуванням та

підприємництвом;

7) забезпечення визнання компетентностей, які отримано протягом періоду навчання за кордоном.

Цей ключовий напрям підтримує Міжнародний обмін між країнами-членами і країнами-партнерами програми у сфері вищої освіти та молоді. Він також підтримує співпрацю між країнами з ЄС та країнами-партнерами програми і відповідає зовнішній меті ЄС, його пріоритетам і принципам:

- ✓ покращити привабливість вищої освіти в Європі та підтримати ЗВО з Європи, щоб вони були конкурентоспроможними на міжнародному ринку вищої освіти;

- ✓ підтримати пріоритети, які визнані в таких документах як «New European Consensus on Development» та «European Higher Education in the World» («Новий європейський консенсус з розвитку» та «Європейська вища освіта у світі»);

- ✓ підтримати інтернаціоналізацію, задля покращення якості і привабливості, рівний доступ та модернізацію ЗВО за межами Європи з метою посилення розвитку закладів в країнах-партнерах програми;

- ✓ підтримати розвиток цілей і принципів зовнішньої політики, таких як право власності, соціальна згуртованість, рівність, географічний баланс та різноманіття;

- ✓ заохочувати неформальне навчання та співпрацю у сфері молоді із країнами-партнерами програми.

Що таке проєкт на організацію мобільності за обміном?

Організації, які беруть активну участь у сфері освіти, професійної підготовки та молоді, отримують фінансування від програми Еразмус+ для реалізації проєктів на організацію мобільності, які підтримують різні види обміну. Проектний цикл обміну включає наступні етапи:

1. Підготовка (враховуючи організаційні питання, відбір учасників, складання угоди з країнами-партнерами програми та учасниками, лінгвістична/міжкультурна підготовка учасників і проведення тесту перед від'їздом).

2. Реалізація обміну.

3. Оцінювання за результатами (враховуючи оцінку діяльності, офіційне визнання періодів навчання учасників протягом обміну, а також поширення та використання досвіду, отриманого під час проєкту).

Важливе оновлення, яке вводить Еразмус+, порівняно із багатьма іншими стипендіальними проєктами, які були реалізовані в попередніх Європейських програмах, – це те, що Програма Еразмус+ підтримує студентів за обміном, зокрема для покращення знань іноземної мови перед та протягом періоду за кордоном.

Починаючи із 2014 року, Європейська Комісія поступово вводить Європейський он-лайн потал лінгвістичної підтримки. Цей портал забезпечуватиме учасників довготривалого обміну

підвищенням рівня знання мови, якою вони будуть користуватись під час навчання, роботи за кордоном, а також пропонує он-лайн курс вивчення мови, щоб покращити знання.

Учасники з рівнем щонайменше B2 в основній мові навчання, роботи можуть вибрати OLS курс з мови приймаючої країни, якщо такий є доступним. Окрім цього, Програма Еразмус+, на відміну від попередніх програм, пропонує більше можливостей для обміну, включаючи організації-партнери програми із різною основою та діяльністю у різних соціально-економічних сферах (наприклад, стажування студентів університету або студентів закладів професійно-технічної освіти на підприємстві, в неурядових організаціях, державних органах; курси для професійного розвитку шкільних педагогів на підприємствах або в освітніх центрах; лекції від експертів по бізнесу або стажування в ЗВО, компаніях, які підтримують корпоративну, соціальну відповідальність, створюючи плани для волонтерів у компаніях та на соціальних підприємствах тощо).

Проекти на організацію мобільності для студентів і працівників сфери вищої освіти.

Цей проєкт мобільності може включати один або більше наступних заходів.

1. *Студентська навчальна мобільність*, яка може бути в будь-якій предметній області / навчальній дисципліні. Щоб забезпечити високоякісні заходи

мобільності з максимальним впливом на студентів, діяльність мобільності повинна відповідати напряму навчання студента та потребам його особистого розвитку.

Студенти можуть здійснювати одну діяльність або комбінацію із діяльностей, описаних нижче:

Перше – це період навчання за кордоном у ЗВО-партнері. Період навчання за кордоном повинен бути частиною освітньої програми як для короткого циклу вищої освіти (молодшого бакалавра), так і першого циклу (бакалавра чи еквівалент), другого циклу (магістра чи еквівалент) та третього циклу (PhD). Період навчання за кордоном може включати стажування. Таке поєднання створює синергетичні зв'язки між навчальним та професійним досвідом за кордоном і може бути організоване по-різному в залежності від контексту: або активності проходять послідовно одна за іншою або обидві одночасно. Поєднання дотримується правил фінансування і мінімальної тривалості навчальної мобільності.

Друге – це практика (працевлаштування) за кордоном на підприємстві або в іншій відповідній установі. Це включає можливості навчання цифровим компетентностям для студентів та недавніх випускників для їх подальшого розвитку чи потреби у цифрових компетентностях. В програмах практики за кордоном (на робочому місці) можуть взяти участь студенти короткого, першого, другого і третього циклу вищої освіти протягом їх навчання. Більша частина бюджету Ключового напряму

діяльності 1 (далі – КА1) покриває мобільність між країнами-членами програми Еразмус+. Однак, разом з тим обмежений бюджет, що доступний для КА1, може покрити витрати на міжнародні проекти між країнами-членами програми та країнами-партнерами світу.

Фінансування мобільності між програмою та країнами-партнерами надходить з декількох фінансових інструментів для зовнішньої співпраці Європейського Союзу. Для того, щоб переконатися, що напрям КА1 дотримується зовнішніх пріоритетів ЄС, Комісія встановила низку цілей і правил співробітництва з країнами-партнерами. Апліканти на проекти мобільності між програмою та країнами-партнерами повинні враховувати наявний бюджет для забезпечення мобільності з різними регіонами світу і за пріоритетами.

Організації, які беруть участь у проектах на організацію мобільності, виконують такі ролі та завдання:

✓ *Організація-заявник* із країни-члена програми відповідає за подання проєктних заявок, за підписання і менеджмент грантової угоди та звітує про це. Заявник може бути координатором консорціуму: очолювати консорціум мобільності організацій-партнерів програми в цій країні, що має на меті організувати будь-який вид обміну студентів та працівників.

✓ *Організація, яка направляє*, відповідальна за відбір студентів/ працівників та їх відправлення за

кордон. Сюди також входить оплата гранту (для осіб у країнах-членах програми), підготовка, моніторинг та визнання періодів навчання за кордоном.

✓ *Організація, яка приймає* учасників, відповідальна за прийняття студентів/ працівників із-за кордону та пропонує їм програми навчання/практики / викладання / у своєму ЗВО.

✓ *Організація-посередник:* ця організація є активним учасником на ринку праці або у сфері освіти, професійної підготовки та роботі з молоддю у країні-члені програми. Вона може бути партнером у національному консорціумі мобільності, але не може бути організацією-відправником. Вона може розділити та полегшити адміністративні процедури ЗВО, які відправляють студентів, та краще поєднати спеціалізацію студента із потребами підприємств у випадку, коли можливе стажування, а також забезпечити спільну підготовку учасників.

Щодо обміну між країнами-членами та країнами-партнерами програми, лише організації країн-членів програми можуть подати проєктну заявку на фінансування вхідного та вихідного обміну та управляти нею.

Організації, що приймають та організації, що відправляють учасників, разом із студентами/працівниками повинні узгодити діяльність, яку необхідно виконати студентам в «Угоді на навчання» або працівникам в «Угоді на мобільність» перед початком проєкту. Ці угоди визначають цільовий результат під час періоду

навчання за кордоном, вказують на офіційне визнання умов угоди та визначають права та обов'язки кожної сторони.

Якщо ця діяльність відбувається між двома ЗВО (обмін студентами для навчання та обмін працівниками для викладання), «Міжінституційна угода» повинна бути підписана між інституцією-відправником та інституцією, що приймає учасників, перед початком обміну.

Підписуючи Хартію Еразмус для вищої освіти, ЗВО країн-членів програми зобов'язуються забезпечити необхідною підтримкою учасників обміну, включаючи лінгвістичну підготовку. Щоб їм допомогти, поступово вводиться он-лайн портал лінгвістичної підтримки і курс програми для всіх довготривалих обмінів на 2 та більше місяців. Для обраних учасників Європейською Комісією запропоновано оцінювання рівня знань іноземної мови та найбільш прийнятний спосіб вивчення іноземної перед і/або під час мобільності.

ЗВО країн-партнерів програми не мають право підписувати Хартію Еразмус для вищої освіти, тому інформація про лінгвістичну підтримку, запропоновану для учасників мобільності, повинна бути представлена виключно в міжінституційній угоді.

Критерії оцінювання проєкту.

Нижче перераховані офіційні критерії, яким повинен відповідати проєкт організації мобільності

між ЗВО, щоб мати можливість отримати грант Еразмус+.

Мінімальні технічні критерії.

Перший критерій:

Хто може подати заявку?

1) Для подання проектних заявок від окремого закладу: ЗВО, розташовані на території країни-члена програми, ті, що мають Хартію Еразмус у сфері вищої освіти.

2) Щодо заявок від національного консорціуму мобільності: координуючі організації, розташовані на території країни-члена програми та координують консорціум, що мають акредитацію консорціуму мобільності про вищу освіту.

Організації, які не мають дійсного Сертифікату консорціуму мобільності, можуть подати заявку на акредитацію від імені консорціуму і, у той самий час, подати заявку на отримання гранту проекту обміну.

Всі ЗВО із країн-членів програми повинні мати Хартію Еразмусу сфері вищої освіти (ЕСНЕ). Ці організації зможуть взяти участь у проектах обміну, тільки після того, як отримають відповідну акредитацію. Студенти ЗВО не можуть безпосередньо подати заявку на грант, тож критерії відбору для участі в проектах мобільності визначаються ЗВО, у якому вони навчаються або працюють, відповідно до вимог.

Проект на організацію мобільності між ЗВО повинен відповідати одному або більше видам діяльності, що подані нижче:

- 1) обмін студентами з метою навчання (навчальна мобільність);
- 2) обмін студентами з метою практики.

Другий критерій.

Кількість організацій учасників.

Кількість організацій у формі заявки – одна (заявник). Це або координатор окремого ЗВО, або координатор національного консорціуму мобільності, що розташований на території країни-члена програми.

Протягом виконання проекту, щонайменше, дві організації (принаймні, одна організація-відправник і одна організація, яка приймає учасників) із різних країн-членів програми повинні бути учасниками проекту. Щодо проектів обміну, які включають країни-партнери програми, мінімальна кількість становить одну організацію із країни-члена програми та одну організацію із країни-партнера програми.

Третій критерій.

Тривалість проекту.

Заявник повинен обрати тривалість проекту ще на стадії заповнення заявки, на основі масштабності проекту та з огляду на заплановану діяльність. Проект обміну між країнами-членами програми: 16

чи 24 місяців. Проєкт обміну між програмою та країнами-партнерами програми: 24 чи 36 місяців.

Четвертий критерій.

Куди подавати заявку?

До Національного агентства Еразмус+ країни-члена програми, на території якої знаходиться організація-заявник.

П'ятий критерій.

Терміни подання заявок.

Організації-заявники повинні відправити свої проєктні заявки на грант до 5 лютого 12:00 (опівдні за часом Брюсселю) на проєкти, що починаються: 1 червня того ж року, для проєктів обміну між країнами-членами програми 1 серпня того ж року, для проєктів обміну між програмою та країнами партнерами програми.

Шостий критерій.

Як подавати заявку?

ЗВО може подавати проєкту заявку наступним чином:

- 1) безпосередньо як самостійний ЗВО,
- 2) через консорціум, членом якого він є.

ЗВО або національний мобільний консорціум може подати заявку лише один раз за конкурс на проєкт обміну між країнами-членами програми, як напряду так і /або як член консорціуму. Однак, ЗВО може бути частиною або координувати кілька різних

національних консорціумів мобільності, які подаються одночасно. Так само і для обміну між країнами-членами та країнами-партнерами програми.

Обидва шляхи (безпосередньої як член консорціуму-заявника) можуть бути використані паралельно. Але, ЗВО/структурний підрозділ залишається відповідальним за попередження дублювання подвійного фінансування учасника, при використанні двох шляхів в один академічний рік.

Організація-заявник буде оцінюватись відповідно до критеріїв виключення і відбору.

Додаткові технічні критерії

для реалізації академічної мобільності студентів

Організації, які можуть взяти участь:

1) *Студентська мобільність з метою навчання.*

Всі організації-учасники з країн-членів Програми (як ті, що відправляють, так і ті, що приймають учасників) повинні бути ЗВО, що мають ЕСНЕ. Всі організації з країн-партнерів програми повинні бути ЗВО та мати підписані Міжінституційні угоди із їхніми партнерами у країнах-членах програми перед початком обміну.

2) *Обмін студентів з метою стажування.* У випадку здійснення мобільності між країнами-членами програми організацією, що відправляє, має бути ЗВО, що має ЕСНЕ. У випадку здійснення мобільності між країнами-членами програми та країнами-партнерами програми організацією, що

відправляє, має бути ЗВО країни-члена програми, що має ЕСНЕ, або ЗВО країни-партнера програми, визнаний уповноваженими органами, що підписав міжінституційні угоди зі своїми партнерами із країн-членів програми перед заходами мобільності.

Організацією, яка приймає учасників, може бути: будь-яка державна або приватна організація, що бере активну участь на ринку праці або у сфері освіти, професійної підготовки та молоді. Наприклад, такою організацією може бути:

- ✓ державне або приватне, мале, середнє чи велике підприємство (включаючи соціальні підприємства);

- ✓ державні органи влади місцевого, регіонального або національного рівня;

- ✓ соціальний партнер або інший представник трудової діяльності, включаючи торгові палати, промислові/ професійні об'єднання та профспілки;

- ✓ науково-дослідницький інститут;

- ✓ фонд;

- ✓ школа/інститут/освітній центр (будь-якого рівня, від дошкільної освіти до середньої освіти, включаючи професійно-технічну освіту та освіту дорослих); неприбуткова організація, об'єднання, неурядова організація; організації, які надають послуги з працевлаштування, профорієнтації, інформаційні послуги тощо; ЗВО країн-членів програми, що мають ЕСНЕ.

Сьомий критерій.

Тривалість мобільності.

Період навчання: від 3 до 12 місяців (включаючи додатковий період практики, якщо це заплановано).
Практика: від 2 до 12 місяців. Наступні організації не підходять на роль організацій, які зустрічають студентів для стажування:

Заклади ЄС та інші органи ЄС, враховуючи спеціалізовані об'єднання (їх точний список доступний на веб-сайті http://europa.eu/europeanunion/about-eu/institutions-bodies_en); організації, які керують програмами ЄС, наприклад національні агенції (з метою уникнути можливих конфліктів інтересів і/або подвійного фінансування).

Мінімальна тривалість періоду навчання складає 3 місяці або 1 академічний термін або триместр. Один студент може бути учасником мобільностей, що в цілому тривають максимум 12 місяців на кожен цикл навчання, не залежно від кількості та типу мобільностей (участь без фінансової підтримки ЄС також враховується):

1) протягом першого циклу навчання (бакалавр), включаючи короткий цикл (5-ий та 6-ий рівні за EQF);

2) протягом другого циклу навчання (магістр) (7-ий рівень за EQF);

3) протягом третього циклу (аспірант) (8-ий рівень за EQF).

Тривалість практики випускників, зараховується до 12 місяців на цикл, в рамках якого вони беруть участь в конкурсі стипендій.

Восьмий критерій.

Де відбувається мобільність?

Студенти повинні реалізувати мобільність в країні-члені чи країні-партнері програми, відмінних від країни, де знаходиться організація, що відправляє, і від країни, де проживає студент протягом навчання. Хто може взяти участь?

Студенти, які навчаються у ЗВО та які здобувають освітньо-кваліфікаційний рівень вищої освіти або науковий ступінь. Академічна мобільність з метою навчання відкрита для студентів не нижче другого курсу.

Це не стосується практики. Випускники, які щойно закінчили ЗВО, можуть проходити практику, що реалізується між країнами-членами програми.

Студентів обирає ЗВО протягом останнього року навчання, вони мають закінчити цю практику за кордоном протягом одного року після закінчення ЗВО.

Дев'ятий критерій.

Де відбувається діяльність?

Працівники мають реалізувати мобільність у будь-яку країну-члена чи країни-партнера програми, відмінну від країни, де знаходиться організація відправник та де вони проживають.

Десятий критерій.

Хто може брати участь?

Обмін працівниками з метою викладання:

1) особа, яка працює у ЗВО країни-члена чи країни-партнера програми.

2) працівники підприємств, запрошені для викладання у ЗВО країни-члена чи країни-партнера програми від будь-якого підприємства, що діє в країні-члені чи країні-партнері програми, державної чи приватної організації (яка не має ЕСНЕ), активної на ринку праці чи в сферах освіти, професійної підготовки, молоді (враховуючи працевлаштованих кандидатів наук).

Одинадцятий критерій.

Яку акредитацію повинні мати організації-заявники?

Хартія Еразмус для вищої освіти (ЕСНЕ) Хартія Еразмус для вищої освіти (ЕСНЕ) є обов'язковою передумовою для всіх ЗВО, які розташовані на території країни-члена програми та які хочуть стати учасником проєкту обміну у сфері вищої освіти як окремий ЗВО або як член національного консорціуму мобільності.

Кожного року Європейська Комісія, за допомогою Виконавчого агентства з питань освіти, аудіовізуальних засобів і культури публікує вимоги, де детально описані положення, яких потрібно дотримуватися та критерії, яким потрібно

відповідати, щоб отримати ЕСНЕ. Ці вимоги доступні на веб-сайті Виконавчого агентства.

ЗВО, розташовані на території країни-партнера програми, повинні бути акредитованими відповідним національним агентством з акредитації. Оскільки вони не можуть отримати ЕСНЕ, вони повинні додатково підписати Міжінституційну угоду із ЗВО країни-члена програми (угода має включати принципи ЕСНЕ).

Ця акредитація присуджується тим самим Національним агентством країни-члена програми, яке також оцінює проєктні заявки на фінансування проєкту мобільності в сфері вищої освіти. Заявки на акредитацію та на конкурс можуть надсилатися протягом одного і того ж конкурсу. Однак, грант на проєкти обміну будуть видавати лише тим ЗВО та організаціям, які успішно пройшли акредитацію.

Дванадцятий критерій.

Хто може подати заявку?

Кожна організація-учасник може грати роль координатора та подати заявку від імені всіх організацій, що входять до складу одного консорціуму. Кількість організацій учасників до складу національного консорціуму мобільності повинні входити мінімум три організації-учасники, включаючи два ЗВО-відправники. Склад національного консорціуму мобільності повинен бути визначеним на час подання заявки на акредитацію консорціуму мобільності. Чинність

акредитації консорціуму три роки підряд і не довше, ніж до 2020.

ЗВО, які обрали студентів і/або кадри із особливими потребами, можуть подати заявку на грант додаткової підтримки до Національних агентств, щоб покрити додаткові витрати для участі таких людей у проекті обміну. Для осіб із особливими потребами, сума гранту підтримки може бути більшою, ніж максимальна сума окремого гранту, про що йдеться нижче.

На веб-сайтах ЗВО буде представлено інформацію з приводу подачі заявок на грант додаткової підтримки студентів та працівників із особливими потребами.

Додаткове фінансування студентів і працівників із особливими потребами може йти від інших джерел на місцевому, регіональному і/або національному рівні.

Що стосується супроводжуючої особи студентів та працівників із особливими потребами, вони мають право отримати фінансування на основі реальних витрат.

Кожен ЗВО, підписавши Хартію Еразмус для вищої освіти, зобов'язався забезпечити рівний доступ та можливості для всіх учасників. Таким чином, студенти та кадри із особливими потребами можуть користуватись послугами для місцевих студентів та працівників, які пропонує ЗВО, що приймає. Тільки учасники, які мають право на

отримання стандартного гранту на подорож і беруть участь у мобільності між країнами-членами

Програми, можуть брати участь у виняткових витратах на поїздки високої вартості: Бенефіціарам проектів з мобільності буде дозволено вимагати фінансову підтримку виняткових витрат учасників на подорож вищої вартості за бюджетною статтею «Виняткові витрати», включаючи випадки, коли учасники вибирають транспортні засоби із чистішими та меншими викидами вуглецю (наприклад, поїзд), що призводить до здороження витрат на проїзд. Це буде дозволено за умови, що заявники можуть підтвердити, що стандартні правила фінансування (на основі витрат на одиницю дорожньої відстані) не покривають принаймні 70% від вартості проїзду учасників. При наданні, виняткові витрати за високу вартість проїзду замінюють стандартний грант на подорожі.

Інші джерела фінансування

Студенти та працівники можуть отримати додатково до гранту ЄС або замість нього (учасники обміну, які не отримали грант на фінансування від ЄС) регіональний, національний або інший грант, чим займаються не Національні агентства, а інші організації (наприклад, Міністерство регіональної політики). Такий вид гранту фінансується іншими джерелами, відмінними від бюджету ЄС.

Студенти можуть отримати грант від ЄС для покриття транспортних витрат і проживання протягом періоду навчання або практики за

кордоном. Ця сума буде визначатись Національними агентствами у співпраці з Національними органами влади і/або із ЗВО на основі об'єктивних та прозорих критерій, які описані нижче. Точна сума буде опублікована на веб-сайтах Національних агентств та ЗВО.

Країни-члени програми поділені на три наступні групи:

Перша група – країни-члени програми із вищою вартістю проживання Данія, Фінляндія, Ісландія, Ірландія, Люксембург, Швеція, Великобританія, Ліхтенштейн, Норвегія.

Друга група – країни-члени програми із середньою вартістю проживання Австрія, Бельгія, Німеччина, Франція, Італія, Греція, Іспанія, Кіпр, Нідерланди, Мальта, Португалія.

Третя група – країни-члени програми із нижчою вартістю проживання Болгарія, Хорватія, Чеська Республіка, Естонія, Латвія, Литва, Угорщина, Польща, Румунія, Сербія, Словаччина, Словенія, Туреччина, Республіка Північна Македонія

Мобільність між країнами-членами програми – **критерій 1** – країна, яка відправляє і країна, яка приймає студента (академічна мобільність) Сума гранту від ЄС, який передбачений для студентів, буде залежати від напряму обміну, наприклад:

1) обмін в країну з подібною вартістю проживання: студенти отримають середню суму гранту від ЄС;

2) обмін в країну із вищою вартістю проживання: студенти отримають вищу суму гранту від ЄС;

3) обмін в країну із нижчою вартістю проживання: студенти отримають нижчу суму гранту від ЄС.

Мінімальна та максимальна сума, визначена Національним агентством, встановлюється в наступних межах:

✓ *Середня сума* гранту ЄС: середня сума, що становить від 220 до 470 євро на місяць, виділяється на проєкт обміну між країнами з подібною вартістю проживання: а) між країнами першої групи; б) між країнами другої групи; в) між країнами третьої групи.

✓ *Вища сума* гранту ЄС: відповідає середній сумі, що визначається Національними агентствами, але вища, щонайменше, на 50 євро, та становить від 270 до 520 євро на місяць. Таку суму виділяють на проєкт обміну у країну із вищою вартістю проживання: а) із країн другої групи у країни першої групи і б) із країн третьої групи у країни першої та другої групи.

✓ *Нижча сума* гранту ЄС: відповідає середній сумі, що визначається Національними агенціями, але нижча, щонайменше, на 50 євро, та становить від 170 до 420 євро на місяць. Таку суму виділяють на проєкт обміну у країну із нижчою вартістю проживання: а) із країни першої групи у країни другої і третьої групи і б) із країн другої групи у країни третьої групи.

Щоб визначити суму, яку виділяють бенефіціари у своїй країні, Національні агентства орієнтуються на два особливих критерії:

Перший: наявність та рівень інших джерел співфінансування від приватних чи державних органів на місцевому, регіональному або національному рівні, щоб доповнити грант ЄС;

Другий: загальний рівень попиту від студентів, які мають намір навчатись чи стажуватись за кордоном.

Замість визначення сум на національному рівні національні агентства можуть надати право ЗВО визначати суми грантів на мобільність для студентів та працівників. Таке рішення повинно бути обґрунтованим, наприклад, стосуватись країн, де наявне співфінансування на регіональному та інституціональному рівні.

Мобільність між країнами-членами програми – **критерій 2** – додаткова підтримка для цільових груп, заходів та країн/регіонів, що відправляють студентів та працівників Соціально незахищені категорії студентів (їх фінансування відрізняється від фінансування студентів з інвалідністю). Національні органи влади разом із Національними агентствами, які відповідальні за впровадження програми Еразмус+ в країнах-членах програми, можуть вирішити (на основі опції вибрати/відмовитися, в залежності від підтримки, вже забезпеченої на національному рівні), що всі ЗВО у їхній країні повинні виділити суму із гранту ЄС для

підтримки соціально незахищених категорій студентів. Ця сума становить від 100 до 200 євро на місяць.

Точний розмір фінансування та критерії, на які будуть орієнтуватись, визначатимуться на національному рівні національними органами влади. Практика студентів, які проходять практику, отримують на додаток до гранту ЄС суму, що становить від 100 до 200 євро на місяць.

Неможливо зменшувати чи піднімати рівень гранту в межах одного проєкту. Суму фінансування потрібно визначати та виділяти об'єктивно і прозоро, враховуючи всі принципи та підходи, описані вище (наприклад, враховувати напрям обміну, а також окреме особливе фінансування); Сума гранту повинна бути однаковою для всіх студентів, які їдуть у країни однієї групи в рамках одного й того ж типу мобільності – для навчання або стажування (окрім соціально незахищених категорій студентів та студентів з інвалідністю).

Як частина процесу реєстрації, організації мають також завантажити наступні документи на портал:

✓ Організаційно-правова форма юридичної особи (її можна скачати з сайту Європейської комісії:

http://ec.europa.eu/budget/contracts_grants/info_contracts/legal_entities/legal_entities_en.cfm);

✓ Форма фінансової ідентифікації або інформація про банківський рахунок. Будь ласка, заповніть форму, яка стосується країни, в якій

знаходиться банк, навіть якщо організація, яка подає заявку, зареєстрована в іншій країні (цю форму можна завантажити з: http://ec.europa.eu/budget/contracts_grants/info_contract_s/financial_id/financial_id_en.cfm).

Для грантів, які перевищують 60.000 євро, апліканти мають завантажити спеціальні документи для доказу свого фінансового потенціалу.

Форма фінансової ідентифікації має бути надана лише організацією, яка подає проектну заявку, але не вимагається для організацій-партнерів.

Перевірте дотримання критеріїв програми до того, як подавати проектну заявку на підтримку від ЄС, організації, які беруть участь у підготовці свого проєкту, мають перевірити дотримання мінімальних технічних критеріїв.

Мінімальні технічні критерії

Мінімальні технічні критерії головним чином мають відношення до типу проєкту і діяльності (включаючи, де актуально, тривалість, організації-учасниці тощо), цільова група (наприклад, статус і кількість залучених учасників) та умови для подання заявки на грант для такого проєкту (наприклад, крайні терміни для подання, повнота аплікаційної форми тощо).

Щоб бути прийнятним до розгляду, проєкт має відповідати мінімальним технічним критеріям, пов'язаним з кожним Ключовим напрямом, в рамках якого подається проектна заявка. Якщо проєкт не

задовольняє ці критерії на стадії подання, його буде відхилено без права на подальшу оцінку.

Як виняток, у разі проєктів навчальної мобільності і стипендії EMJMD підтриманих в рамках Ключового напрямку 1 або 2, деякі з таких критеріїв (наприклад, тривалість, профілі учасників тощо) можуть бути перевірені протягом стадії реалізації проєкту або на стадії фінального звіту (не під час подання заявки).

Під час подання проєктної заявки апліканти мають заявити, що проєкт відповідає цим критеріям. Проте, якщо під час стадії реалізації чи звіту вони не будуть виконані, то учасників чи сам захід можуть визнати не прийнятними, і, як наслідок, зі зменшенням/відшкодуванням гранту від ЄС, отриманим проєктом раніше.

Питання для обговорення:

- 1. Цілі і завдання академічної мобільності.*
- 2. Переваги академічної мобільності.*
- 3. Проєкти програми Еразмус + щодо академічної мобільності.*
- 4. Мета та тривалість проєктів.*
- 5. Акредитація організації заявника.*
- 6. Фінансування і технічні критерії.*

РОЗДІЛ 6.
***Оцінювання програми Еразмус +, визнання
подання звітів.***

Після подання заявки до Національного агентства виконується процедура оцінювання.

Національне агентство призначає експертів для перевірки відповідності критеріям та якості заявки на підставі Настанов для експертів щодо оцінки якості, підготовлених Європейською Комісією.

Експерт розпочинає оцінювання на предмет відповідності встановленим критеріям потоків мобільності, стосовно яких подається заявка, з урахуванням усіх правил щодо бюджету та обмежень, зазначених у першому пункті цього документа.

Одразу після перевірки на предмет відповідності встановленим критеріям усі заплановані заходи з мобільності в конкретній

країні-партнері оцінюються окремо з урахуванням чотирьох критеріїв щодо якості.

Кожній відповіді на запитання присвоюють бали від 20 до 30, як зазначено у Настановах. Для затвердження заявки до фінансування загальна кількість балів, присвоєна відповідям на чотири запитання, повинна перевищувати 60 із можливих 100, при цьому кількість балів за першим критерієм щодо важливості стратегії має перевищувати 15 із можливих 30. Іншими словами, якщо кількість балів на потоки мобільності в країні-партнері є меншою за 60 та за 15 щодо першого критерію, заявка на фінансування не затверджується.

За результатами оцінки критеріїв якості експерт може надати Національному агентству управління рекомендації щодо обрання заходів з мобільності тільки з конкретними країнами-партнерами (тобто фінансування проєктів із Південною Африкою, але не з Чилі), або лише окремих потоків мобільності з певною країною-партнером (лише для студентів або персоналу, обмін якими здійснюється).

На підставі оцінки експерта комітет з оцінювання приймає рішення щодо остаточного обрання проєктів для фінансування. З метою досягнення цілей щодо географічного збалансування та оптимальнішого територіального розподілу комітет може вносити зміни до порядку пріоритетності проєктів у певному регіоні. Національне агентство, за можливості, додатково до комплексних критеріїв щодо пріоритетності та географічного збалансування

намагатиметься охопити бюджетом якомога більшу кількість об'єктів фінансування, уникаючи концентрації на невеликій кількості ЗВО.

Національне агентство робитиме все можливе для забезпечення повного охоплення та участі максимальної кількості зацікавлених осіб без зниження рівня якості, географічного збалансування або мінімального обов'язкового обсягу за кожним проєктом мобільності з метою забезпечення його реалізації.

Періоди мобільності мають бути затверджені обома ЗВО, як зазначено в міжінституційній угоді та договорі про навчання. ЗВО, що приймає, та ЗВО, що відправляє, та студент із заліково-екзаменаційною відомістю (чи еквівалентним документом) протягом обґрунтовано стислого строку (узгодженого між двома закладами) після надання документів з результатами навчання студента в ЗВО, що приймає.

Після успішного завершення всіх навчальних компонентів, передбачених договором про навчання, що підтверджується заліково-екзаменаційною відомістю, надісланою ЗВО, що приймає, і прийнятою студентом, ЗВО, що відправляє, має повною мірою визнати узгоджену кількість кредитів. Після цього їх слід зазначити в програмі для студента та використовувати для забезпечення відповідності кваліфікаційним вимогам.

ЗВО, що відправляє, має чітко визначити те, яким чином було інтегровано навчальні компоненти,

пройдені за кордоном, у внутрішню програму присвоєння академічних ступенів (бали, за необхідності, конвертуються).

У разі якщо студенти успішно не завершать ці компоненти в ЗВО, який приймає, необхідно визначити організаційні процедури оцінювання навчальних компонентів. Інформація про такі процедури має бути повідомлена студентам до початку мобільності.

Іншим важливим документом, який використовується в Європейському просторі вищої освіти, є *Додаток до диплома*. Цей документ є письмовим підтвердженням досягнень випускника. У зв'язку з цим у Додаток до диплома включаються навчальні компоненти, успішно завершені за кордоном, з їх оригінальними назвами (разом із перекладом мовою/мовами, якою/якими видано Додаток до диплома), назвою закладу, в якому вони були пройдені, та присвоєними кредитами та балами.

Як свідчить досвід, ці ефективні практики допомагають в управлінні та визнанні результатів кредитної мобільності. Необхідно розробити спеціальні організаційні правила щодо визнання іншого навчального досвіду для забезпечення можливості накопичення та трансферу кредитів у межах різних заходів мобільності (у тому числі для незалежних іноземних студентів), досвіду роботи, віртуального навчання, попереднього та неформального навчання.

ЗВО повинен чітко визначати обов'язки щодо впровадження і контролю кредитної мобільності та забезпечення прозорості й відповідності процедури подання заяв і критеріїв відбору, а також застосування механізму оскарження.

Необхідно обрати представника в кожному підрозділі (кафедрі) або предметній області та офіційно уповноважити його на обговорення програми навчання за кордоном із студентом і затвердження та підписання договору про навчання від імені закладу, що відправляє, до початку періоду мобільності та заліково-екзаменаційної відомості після завершення періоду мобільності.

Окремі особи не повинні обговорювати визнання академічних досягнень із працівниками, які не мають на це повноважень, або з комітетом до чи після періоду навчання за кордоном, а також студенти не повинні складати будь-які інші екзамени або виконувати додаткові роботи після повернення.

Інтегрування в освітні програми результатів міжнародної кредитної мобільності

(Європейська комісія | Еразмус+ 23 Лютий 2017 року)

Здійснюючи структурування заходів кредитної мобільності з метою визначення компонентів навчального курсу, ЗВО можуть:

1) визначити семестр або рік, коли період навчання за кордоном в рамках освітньої програми буде найоптимальнішим («вікно мобільності»);

2) скласти план реалізації навчальних компонентів протягом такого семестру/року з визначенням результатів навчання, які можна легко досягнути за кордоном (зокрема, міжнародні або інші аналогічні курси, додаткові/факультативні курси, підготовка дисертації, курси вивчення мови, стажування);

2) визначити ЗВО-партнерів, де можна досягнути сумісних/додаткових результатів.

Розподіл балів Європейські системи освіти передбачають застосування різних національних шкал оцінювання та різних способів їх використання в одних і тих самих країнах.

Незважаючи на важливість визначення цих відмінностей, також важливо забезпечити їх прозорість в ЄПВО таким чином, щоб оцінки, одержані в будь-яких країнах, предметних сферах або закладах, тлумачилися відповідним чином і правильно порівнювалися.

Студенти, які беруть участь у заходах мобільності, мають право на справедливе ставлення та прозоре використання їхніх балів/оцінок у разі трансферу кредитів із одного ЗВО в інший.

Прозорість рівнів успішності особливо важлива для випускників, які шукають роботу в своїй або іншій країні.

З метою забезпечення прозорості та узгодженості інформації про успішність певного студента кожен ЗВО має надати таблицю розподілу статистичних даних про бали/оцінки, одержані студентом у рамках

освітньої програми або певної навчальної дисципліни, яку пройшов такий студент (таблиця розподілу балів), де відображена шкала оцінювання, що фактично застосовувалася при впровадженні такої освітньої програми.

Навіть, якщо місцеві освітні традиції ЗВО, що приймає, не потребують перенесення балів, застосування таблиць розподілу балів сприятиме створенню справедливих умов для студентів, які беруть участь у програмі, після їх повернення до ЗВО, що відправляв на мобільність.

Слід зауважити, що принципи ефективної практики передбачають надання внутрішнім екзаменаційним комісіям докладних статистичних даних про присвоєння балів за результатами іспитів з метою забезпечення більшої прозорості цього процесу і визначення невідповідностей, які можуть свідчити про проблеми, для їх подальшого урахування.

Партнери за спільними ступеневими програмами повинні заздалегідь узгодити в рамках консорціуму, яким чином присвоювати і переносити бали. Таблиці розподілу балів мають бути розроблені за стандартним зразком для контрольних груп студентів, зарахованих до ступеневих програм в межах однієї галузі знань. Такі групи повинні бути вірогідного розміру з точки зору кількості студентів і кількості років навчання.

Розрахунок таблиць розподілу балів – це завдання, яке буде здійснюватися на централізованому рівні в багатьох ЗВО.

Підготовка таблиць розподілу не повинна ускладнювати роботу ЗВО, оскільки необхідні дані є загальнодоступними в інформаційних системах, та обчислення відсотків легко здійснюється із застосуванням простого програмного забезпечення.

Такі процедури потребують виключно нижченаведеного: Європейська комісія | Еразмус+ 24 Лютий 2017 року:

1. Визначення контрольних груп у ЗВО з використанням об'єктивних і прозорих критеріїв, що мають додаватися до таблиць розподілу балів. За відсутності запроваджених методів на підставі порівняних результатів навчання рекомендується використовувати Міжнародну стандартну класифікацію освіти (ISCED-F), яка пропонує стандартизовану та ієрархічну класифікацію галузей знань.

2. Обчислення абсолютної кількості прохідних балів, присвоєних кожній контрольній групі принаймні за два останні роки. Слід пам'ятати, що інформація про рівні успішності може надаватися у загальній формі, а не у вигляді зазначених обчислень.

3. Обчислення розподілу балів у вигляді відсотків прохідних балів, присвоєних контрольній групі, та визначення кумулятивних відсотків. Відповідно, стосовно кожної визначеної контрольної

групи мають надаватися таблиця з відсотками і таблиця з кумулятивними відсотками.

Нижче наведено ілюстративний приклад таблиці присвоєння балів: Бали, які використовуються закладом (від найвищого до найнижчого прохідного бала)

*Число прохідних балів,
присвоєних контрольній групі*

Відсоток кожного бала у загальній кількості присвоєних балів – кумулятивний відсоток присвоєних прохідних балів

10	50	5%	5%	9	100	10%						
15%	8	350	35%	50%	7	300	30%	80%	6	200	20%	100%
Загалом 1 000 100%.												

У разі додавання цих результатів до заліково-екзаменаційної відомості і Додатка до диплома, вона допоможе в тлумаченні кожного присвоєного бала і не потребуватиме додаткових роз'яснень.

В рамках впроваджуваного на цей час проекту Європейської системи конвертації балів (EGRACONS) розроблено приклади візуальної презентації таблиці балів.

Конвертація балів.

Якщо ЗВО приймає рішення про перенесення балів, присвоєних студентам, які беруть участь у заходах мобільності, уповноважений співробітник такого ЗВО, відповідальний за трансфер кредитів, порівнює таблицю розподілу балів його контрольної групи з таблицею, розробленою іншим ЗВО для паралельної контрольної групи.

Позиція кожного балу в двох таблицях порівнюється, після чого за результатами порівняння здійснюється конвертація окремих балів. Як правило, діапазони відсотків балів збігаються.

Мета процедури полягає в забезпеченні прозорості. У зв'язку з цим ЗВО, що приймає, повинен заздалегідь прийняти рішення про застосування мінімальних, середніх або максимальних порівнянних балів.

Наприкінці періоду перебування за кордоном усі студенти і персонал, які беруть участь у мобільності, повинні надати заключні звіти. Студенти одержують анкети електронною поштою за місяць до завершення періоду мобільності.

Подання звітів є підставою для здійснення учаснику останнього платежу за виділеним грантом. Працівник повинен заповнити анкету наприкінці періоду мобільності. Як було зазначено вище, студентам будуть розіслані додаткові спеціальні анкети щодо фактів визнання після закінчення періоду мобільності для оцінки якості здійсненого визнання.

Заключний звіт бенефіціара.

Наприкінці проекту бенефіціар надає Національному агентству заключний звіт. Такий звіт має містити стислу інформацію про проект, успіхи й недоліки при впровадженні проекту.

Пункт про бюджет має містити докладний огляд використання бюджету під час впровадження проекту. Ця та інші частини звіту мають бути

попередньо заповнені інформацією з Інструмента мобільності+, тому надзвичайно важливо, щоб інформація в Інструмент мобільності+ була достовірною та оновленою.

Бенефіцар повинен забезпечувати заповнення всіх пунктів до подання звітів разом із відповідними додатками. Заключний звіт буде оцінюватися на основі критеріїв якості із присвоєнням балів із 100 можливих.

Якщо кількість балів у заключному звіті є меншою за 50, Національне агентство може зменшити останню частину гранту на організаційну підтримку внаслідок неналежного, неповного або несвоечасного впровадження проєкту, навіть якщо всі заходи були відповідними та фактично були вжиті.

Заключний звіт оцінюється разом зі звітами учасників на підставі загального переліку РІС критеріїв якості із зосередженням уваги на:

- ✓ обсязі впровадження заходів відповідно до грантової угоди;

- ✓ обсязі, в якому було впроваджено захід з урахуванням вимог щодо якості та дотримання правових норм, визначених у Хартії Еразмус у сфері вищої освіти та застосовній міжінституційній угоді/застосовних міжінституційних угодах;

- ✓ обсязі, в якому суми гранту, які мали бути сплачені учасникам, були надані їм згідно з договірними положеннями угоди між бенефіціаром та учасником.

Питання для обговорення:

- 1. Обов'язки щодо впровадження контролю кредитної мобільності.*
- 2. Обчислення і конвертація розподілів балів.*
- 3. Додаток до диплома.*
- 4. Інтегрування в освітні програми, заключний звіт бенефіціара.*

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Нові реформи вищої освіти передбачають фінансування вищої освіти України, підвищення ефективності державних витрат на вищу освіту без суттєвого збільшення їх частки в консолідованому бюджеті держави з метою забезпечення потреб суспільства та економіки у фахівцях з вищою освітою і гарантованого надання особам, здатним здобувати вищу освіту, якісної освіти.

1 січня 2014 року Європейська Комісія розпочала активно впроваджувати нову програму ЄС «Еразмус +», що діятиме на період до 2020 року.

Програма «Еразмус+» є новою програмою, що прийшла на заміну попередніх освітянських міжнародних програм, таких як «Еразмус Мундус», «Темпус», «Жан Моне», «Леонардо да Вінчі», «Молодь в дії» та інші.

Можливості цієї програми є значно ширшими, а процедури спрощеними у порівнянні з попередніми, зокрема у частині налагодження міжнародної міжуніверситетської та академічної співпраці, здійснення навчальних обмінів між ЗВО, заохочення до навчання за кордоном, реформування системи вищої освіти та управління навчальними процесами.

Інструменти програми також спрямовані на активізацію молодіжної діяльності та підтримку ініціатив та ідей молоді, а також реалізацію проєктів, що становлять спільний інтерес для європейської спільноти.

Закладена в основу програми ідея полягає у формуванні концептуально нових підходів держав-членів ЄС з метою якісного оновлення систем освіти, підвищення продуктивності закладів професійно-технічної і вищої освіти, забезпечення якісної вищої освіти та професійної підготовки фахівців, що відповідали б потребам європейського ринку праці.

Реалізація академічної мобільності студентів у межах міжнародного співробітництва сприятиме: створенню оптимального балансу між внутрішньою та зовнішньою академічною мобільністю; активізації розвитку міжнародного співробітництва ЗВО; вдосконаленню освітніх технологій, підвищенню якості української освіти до світового рівня; наближенню національної системи освіти до загальноєвропейської, а отже, входженню українських ЗВО до європейської спільноти як гідних і рівноправних членів.

Високі результати є надбанням команди світового рівня, що складається з фахівці науково-дослідного інституту інформаційних технологій, керівництва і науковців інститутів та факультетів, фахівців відділу міжнародних зв'язків, та сумлінно працює задля поступового розвитку міжнародних стосунків університету та підвищення академічної мобільності.

Список рекомендованих джерел

1. Академічна мобільність у вищій освіті України. Available from: URL: https://www.researchgate.net/publication/317167082_Akademichna_mobilnist_u_visij_osviti_Ukraini [accessed Jan 27 2020].
2. Аналітичний центр CEDOS URL: <https://www.cedos.org.ua/uk/osvita>.
3. Анотовані настанови до Хартії Еразмус у сфері вищої освіти URL: https://eacea.ec.europa.eu/sites/eacea-site/files/annotated_eche_guidelines_2016.pdf.
4. База даних супровідних документів Програми Еразмус+ URL: http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/discover/guide/documents-applicants_en.htm.
5. Бобрицька В.І. Розвиток академічної і професійної мобільності в умовах розгортання трансформаційного суспільства. *Освітня політика: філософія, теорія, практика: монографія* / За ред. В. П. Андрущенко; Авт. кол. : В. П. Андрущенко, Б. І. Андрусишин, В. І. Бобрицька, Р. М. Вернидуб та ін. Київ, Україна: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова. 2015. С. 243–272.
6. Бобрицька В.І. Розвиток академічної мобільності в країнах Чорноморського регіону в контексті глобалізаційних освітніх процесів. *Вісник Національного авіаційного університету. Серія:*

- Педагогіка. Психологія: зб. наук. пр.* Київ: Вид-во Нац. авіац. ун-ту «НАУ-друк». 2016. Вип. 2(9). С. 22–27.
7. Бобрицька В.І. Забезпечення академічної мобільності : досягнення й нові виклики для європейського простору вищої освіти. Освітній дискурс, *Випуск 17 (3). Київ, Україна, 2019, Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, с.7-27.*
 8. Василець Т.С. Нормативно правова база щодо формування міжнародної академічної мобільності студентів. *Міжнародні Челпанівські психолого-педагогічні читання: Переяслав-Хмельницький ДПУ ім. Григорія Сковороди. Дод. 4, вип. 31, Том II (10). К.: Гнозис, 2014. С. 182–187.*
 9. Василець Т.С. Академічна мобільність: її реалії і проблеми. *Міжнародні Челпанівські психолого-педагогічні читання: Переяслав-Хмельницький ДПУ ім. Григорія Сковороди. Дод. 1, вип. 29, Том IV. К.: Гнозис, 2013. С. 345–350.*
 10. Василець Т.С. Формування базових принципів мобільності студента в сучасному європейському просторі. *Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору: ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди». Дод. 1, вип. 31, Том I (43)). К.: Гнозис, 2013. С. 49–55.*
 11. Види діяльності в сфері вищої освіти з мобільності та співпраці з країнами-партнерами

- також підтримуються коштами, відведеними згідно з Річною програмою в 2019 році у рамках Статті 4 URL: http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/more_info/awp/index_en.htm.
12. Вища освіта України. URL: <http://www.mon.gov.ua/ua/activity/education/58/>.
 13. В Україні збільшилася кількість іноземних студентів. URL: <http://education.unian.net/ukr/detail/191556>.
 14. Гуляєва Н. М. Мобільність викладачів і студентів: проблеми та орієнтири. *Матеріали VI щорічної міжнародної конференції «Розбудова менеджмент-освіти в Україні»* (17–19 лютого 2005 року м. Дніпропетровськ). К.: Навч.-метод. центр «Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні», 2005. С. 76-81.
 15. Дебич. М. А. Інтернаціоналізація вищої освіти: світовий досвід, монографія. Суми : Університетська книга, 2017. 291 с. URL: http://ihed.org.ua/images/biblioteka/monogr_Internaciya_Vishosv_Svit-dosvid_2017_Debich-M_291p.pdf.
 16. Держава не знає скільки українців навчаються за кордоном. URL: <http://osvita.ua/abroad/news/35490/>.
 17. Домашня сторінка Еразмус+. URL: http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/index_en.htm.

18. Європейська система конвертації балів Egracons. URL: <http://egracons.eu/>.
19. Жижко Т. Академічна мобільність – об'єктивна умова розвитку університетської освіти. *Вісник інституту розвитку дитини. Серія: Філософія. Педагогіка. Психологія: Збірник наукових праць / Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. К.: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2010. Вип. 10. С. 6-10.*
20. Закон України «Про вищу освіту». URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
21. Закон України «Про освіту». URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
22. Іноземні студенти додали Україні понад 4 мільярди гривень. Освітній портал. Педпреса 24.05.2013 р. URL: <http://pedpresa.com.ua/blog/inozemni-studenty-prynesly-ukrajini-ponad-4>
23. Інструмент для пошуку партнера ЄС: URL: <http://eupartnersearch.com/Default.aspx>
24. Кількість українських студентів у Польщі зростає вдвічі. URL: http://zaxid.net/home/showSingleNews.do?kilkist_ukrayinskih_studentiv_u_polshhi_zrosla_vdvichi&objectId=1276778.
25. Керівництво для користувача ECTS. URL: http://ec.europa.eu/education/library/publications/2015/ects-users-guide_en.pdf.

26. Керівництво до програми Еразмус+. URL: http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/discover/guide/index_en.htm.
27. Керівництво щодо контролю виконання ECHE для Національних агентств Еразмус+. URL: https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/sites/erasmusplus/files/library/eche-monitoringguide_en.pdf.
28. Матеріали веб-сайтів Національних Еразмус+ офісів в країнах-членах програми Еразмус+. URL: https://eacea.ec.europa.eu/erasmus-plus/contacts/national-erasmus-plus-offices_en.
29. Матеріали Виконавчого агентства ЄС з питань освіти, аудіовізуальних засобів і культури. URL: http://eacea.ec.europa.eu/erasmus-plus/funding_en.
30. Матеріали програми ЄС «Еразмус+». URL: http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/node_en.)
31. Матеріали проєкту ЄС «Національний Еразмус+ офіс в Україні» – веб-портал. URL: (<http://www.erasmusplus.org.ua>
32. Матеріали проєкту ЄС «Національний Темпус-офіс в Україні» – веб-портал. URL: <http://tempus.org.ua/>.
33. Калькулятор відстані. URL: http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/resources_en#tab-1-4.
34. Карапетян А.О. Підвищення академічної мобільності як стратегічне завдання державної політики в сфері освіти. *Аспекти публічного*

- управління. 2015. № 1-2. С. 48-55. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/aplup_2015_1-2_8.
35. Керівництво для користувача ECTS. URL: http://ec.europa.eu/education/library/publications/2015/ects-users-guide_en.pdf.
36. Керівництво щодо контролю виконання ECHE для Національних агентств Еразмус+. URL: https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/sites/erasmusplus/files/library/eche-monitoringguide_en.pdf.
37. Кількість українських студентів у Польщі зростає вдвічі. URL: http://zaxid.net/home/showSingleNews.do?killkist_u_krayinskih_studentiv_u_polshhi_zrosla_vdvichi&objectId=1276778.
38. Мирончук Н. М. Академічна мобільність як фактор інтеграції України у світовий освітній простір. *Модернізація вищої освіти в Україні та за кордоном*: зб. наук. праць / за ред. проф. С. С. Вітвицької, доц. Н. М. Мирончук. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. С. 20-24.
39. Найпоширеніші запитання закладів вищої освіти. URL: http://ec.europa.eu/education/opportunities/international_cooperation/documents/mobilityfaqs_en.pdf.
40. Найпоширеніші запитання щодо міжінституційної угоди. URL:

http://ec.europa.eu/education/opportunities/higher-education/doc/iaa-faq_en.pdf.

41. Найпоширеніші запитання щодо мобільності студентів і працівників. URL: http://ec.europa.eu/education/opportunities/higher-education/doc/students-questionsanswers_en.pdf.
42. Наказ Міністерства освіти і науки України № 635 від 29.05.2013. URL: <http://www.mon.gov.ua>.
43. Національний освітній глосарій: вища освіта / 2-е вид., перероб. і доп. / авт.-уклад. : В.М. Захарченко, С.А. Калашнікова, В.І. Луговий, А.В. Ставицький, Ю.М. Рашкевич, Ж. В. Таланова / За ред. В. Г. Кременя. К. : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2014. 100 с.
44. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки. URL: <http://www.mon.gov.ua> сс.14-15.
45. Національний Темпус. Еразмус+ офіс в Україні. URL: <http://tempus.org.ua/>.
46. Огляд реалізації проєктів програми Темпус: більше 20 років в Україні 1993-2014 рр. Висновки і рекомендації. URL: <http://www.erasmusplus.org.ua/2014-05-30-14-56-19/prezentatsii/category/6-novyny-ta-baza-proektiv.html>.
47. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність». URL: <http://www.kmu.gov.ua/ua/npras/248409199>

48. Правові засади реалізації Болонського процесу в Україні: монографія / Колектив авторів: Бугров В., Гожик А., Жданова К., Зарубінська І., Захарченко В., Калашнікова С., Козієвська О., Линьова І., Луговий В., Оржель О., Рашкевич Ю., Таланова Ж., Шитікова С.; за заг. ред. В. Лугового, С. Калашнікової. К.: ДП «НВЦ «Пріоритети», 2014. 156 с.
49. Свириденко Д.Б. Академічна мобільність: відповідь на виклики глобалізації: монографія. К.: Вид-во НПУ імені М.П.Драгоманова, 2014. – 279 с.
50. Сокур'янська Л.Г., Дейнеко О.О. Академічна мобільність українських студентів перед викликами сучасного світу: ризики академічної еміграції. Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. «Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи». Харків: ХНУ, 2011. №941. С.239-245.
51. Скирда Т.С. Формування академічної мобільності майбутніх бакалаврів з міжнародних відносин: контекст болонських реформ. *Освітній дискурс, Випуск 17 (2). Київ, Україна, 2019, Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова. С. 44-59.*
52. Стратегія соціального включення і етнокультурного різноманіття в сфері молоді програми Еразмус+ URL: http://ec.europa.eu/youth/library/reports/inclusion-diversity-strategy_en.pdf.

53. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/984_011.
54. Erasmus for Young Entrepreneurs. URL: <https://www.erasmusentrepreneurs.eu/>.
55. Шитікова С.П. Міжнародні проекти як інструменти реформування вищої освіти. Педагогіка і психологія. Вісник НАПН України. – 2017. – № 2(95). – С. 20 – 27.
56. Шитікова С.П. Програми Європейського Союзу для реформування вищої освіти. Освітологічний дискурс. № 2(14) (2016). URL: <http://od.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/3>
57. Шитікова С.П. Еразмус+ нові можливості для співпраці. Вища освіта України: теоретичний та науково-методичний часопис. № 1. Дод. 1: Наук і вища освіта. Київ, Пріоритети, 2014. 256 с. С.245-248.
58. Хартія для студентів Еразмус+. URL: http://ec.europa.eu/education/opportunities/higher-education/doc/charter_en.pdf.
59. Хартія Еразмус у сфері вищої освіти. URL: http://ec.europa.eu/education/opportunities/higher-education/doc/he-charter_en.pdf.
60. Bobrytska, V. I. Steps to take to ensure academic mobility in the context of progression of Bologna

- reforms. *Virtus*. Серія: «Педагогіка». Монреаль, Канада, Вид-во: СРМ «ASF», 2019, № 37. С. 77-87.
61. The Bologna Process 2020 – The European Higher Education Area in the new decade. Communiqué of the Conference of European Ministers Responsible for Higher Education. Leuven and Leuven-la-Neuve, 28-29 April. URL: Mode of access: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-09-675_en.htm.
 62. OECD. Internationalization and Traid in Higher Education: Opportunities and Challenges. Paris: OECD Publications, 2004. P. 20-21.
 63. Santiago P., Tremblay K., Basri E., Arnal E. Tertiary Education for the Knowledge Society: Social Features, Equity, Innovation, Labour Market, Internationalisation. Vol. 2. / P.Santiago, K.Tremblay, E.Basri, E.Arnal. Paris: OECD, 2008. P. 243.
 64. Skyrda T. S. Peculiarities of formation of academic mobility for future bachelors in international relation. *Virtus*. Серія: «Педагогіка». Монреаль, Канада, Вид-во: СРМ «ASF», 2019, №. 37. С. 152-157.
 65. Study in Poland. URL: <http://www.studyinpoland.pl/ua/index.php/84>.
 66. Teichler, U. & Janson, K. (2007). The professional value of temporary study in another European country: Employment and work of former Erasmus students. *Journal of Studies in International Education*, 11 (3/4), 486-495.

67. Teichler, U. (1997). The British involvement in European higher education programmes: Findings of evaluation studies on Erasmus, Human Capital and Mobility and Tempus. In *The Thirtieth Anniversary Seminars* (pp. 39-64). London: Society for Research into Higher Education.

Навчальне видання

Укладач:

СКИРДА Тетяна Сергіївна, викладач кафедри іноземних мов Факультету міжнародних відносин Національного авіаційного університету.

Академічна мобільність майбутніх бакалаврів з міжнародних відносин. Навчально-методичний посібник для студентів ЗВО. Укладач: Т.С. Скирда. К.: НАУ, 2020. 122 с.

Навчально-методичний посібник розглядає у рамках навчально-факультативного курсу Факультету міжнародних відносин такі питання: положення про порядок реалізації права на академічну мобільність, імплементація програми Еразмус +, ключові аспекти нового положення надання права на участь у програмах академічної мобільності студентам, впровадження академічної мобільності в освітній процес закладів вищої освіти (ЗВО); фінансування та збереження місця навчання та стипендії для студентів та місця роботи для працівників ЗВО, котрі беруть участь у програмах академічної мобільності тощо. Кожен розділ посібника має дидактичний блок, мета якого – сформувати готовність у майбутніх бакалаврів з міжнародних відносин до академічної мобільності.

Адресовано викладачам ЗВО, науковим працівникам, здобувачам першого, другого та третього рівнів вищої освіти.

© Т.С. Скирда

© Національний авіаційний університет

Видавництво «АВА ПРИНТ»

Київ, 2020